

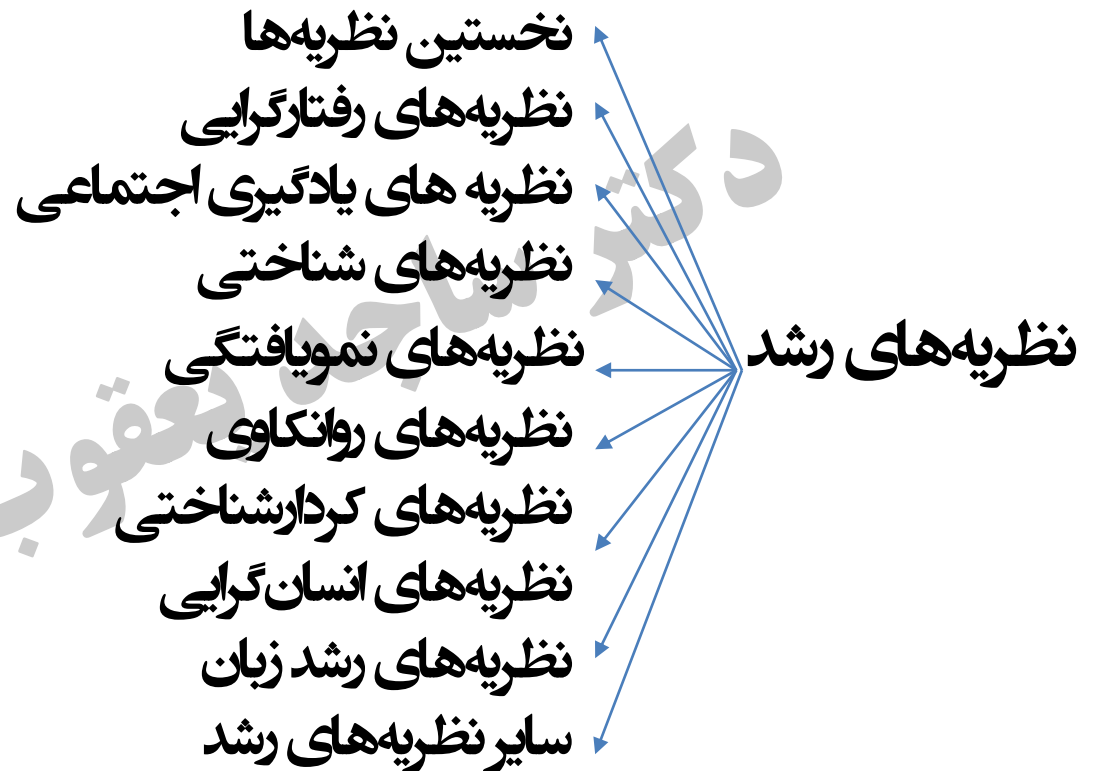
روانشناسی رشد

دکتر ساجد یعقوب نژاد

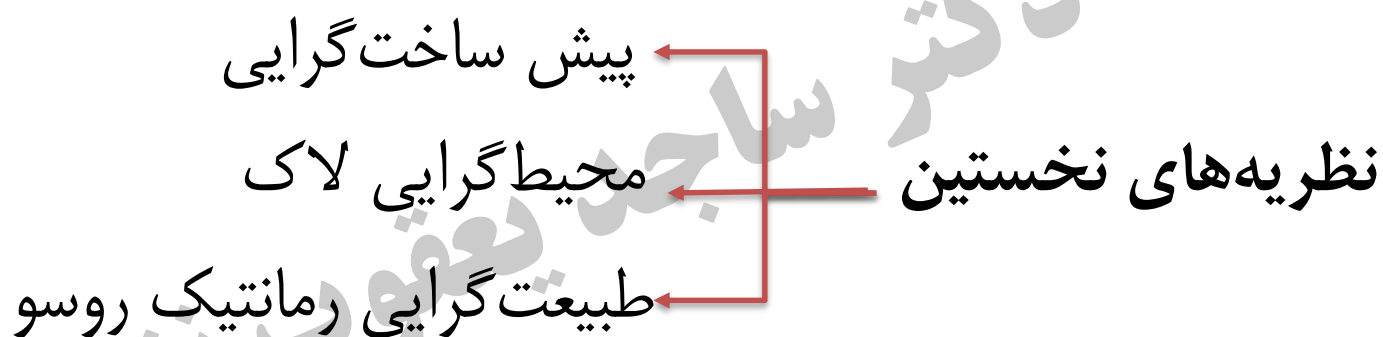

ساجد یعقوب نژاد
SAJED. YAGHOOBNEZHAD

طبقه‌بندی نظریه‌های رشد

ساختار نظریه‌های نخستین

پیش ساخت‌گرایی

کودکان مینیاتور بزرگسالان

نقش محیط و آموزش در شکل‌دهی به شخصیت؛ ذهن به مثابه
لوح سفید
رد اندیشه‌های فطری
هدف اصلی تعلیم و تربیت؛ خویش‌داری
بهترین پاداش؛ تحسین و تمجید
بهترین تنبیه؛ عدم تایید
عناصر مهم در فلسفه ت و ت لاک؛ شجاعت / مقررات / ویژگی
های خاص کودکان / آموزش تحصیل

محیط‌گرایی
لاک

طبیعت گرایی روماتینک روسو

نکات

- فرصت به طبیعت برای هدایت رشد
- مرحله؛ تغییر کمی و کیفی در تفکر، احساس و رفتار
- رشد؛ روند رشد ارثی و بیولوژیک یا درونزاد
- فلسفه کودک محوری

مراحل

- مرحله ۱؛ نوباوگی (تولد تا ۲ سالگی)؛ تجربه جهان از طریق حواس / زبان آموزی
- مرحله ۲؛ کودکی (از ۲ تا ۱۲ سالگی)؛ استقلال / استدلال
- مرحله ۳؛ اواخر کودکی؛ (۱۲ تا ۱۵ سالگی)؛ قدرت تجسم / پیش اجتماعی
- مرحله ۴؛ نوجوانی؛ بلوغ / اجتماعی / رشد شناختی / تفکر انتزاعی

دکتری ۱۴۰۰

به اعتقاد ژان ژاک روسو در مرحله دوم تحول، کودکان از چه منطقی استفاده می کنند؟

- (۱) استقرایی (۲) انتزاعی (۳) قیاسی (۴) شهودی

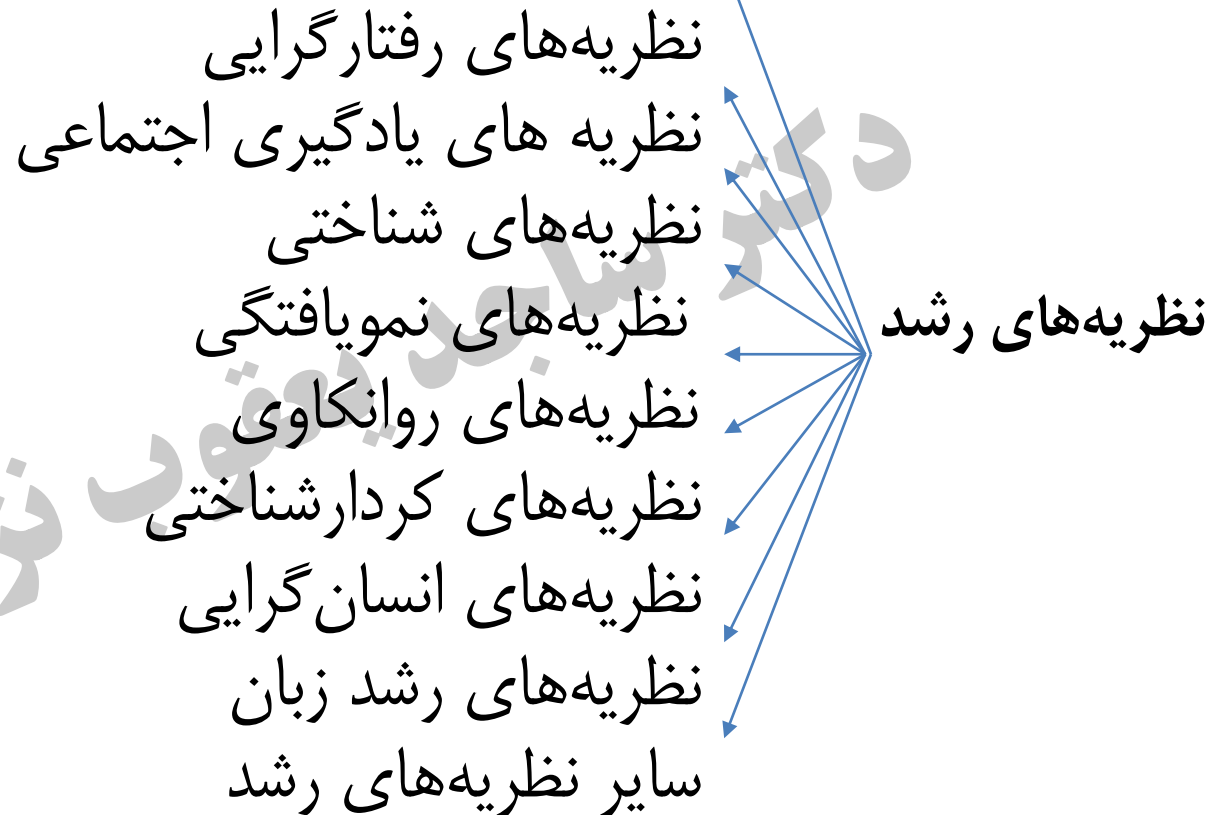
ارشد ۱۴۰۱

کدام مکتب، بیشترین پیوند را با اندیشه های جان لاک دارد؟

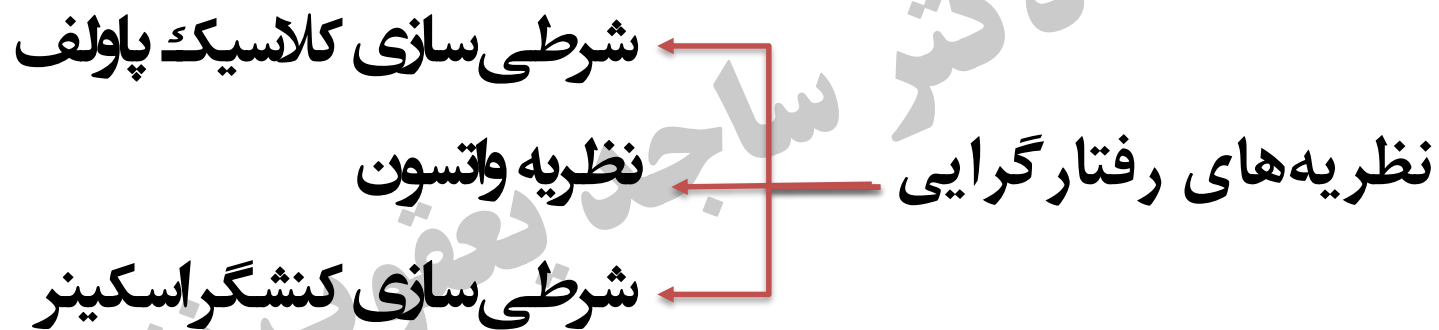
- (۱) انسان گرایی (۲) ساخت گرایی (۳) تداعی نگری (۴) پدیدارشناسی

طبقه‌بندی نظریه‌های رشد

نحستین نظریه‌ها

ساختار نظریه‌های رفتارگرایی

پیروان سنت لاک یا نظریه پردازان یادگیری

شرطی سازی کلاسیک پاولف

❖ پارادایم شرطی سازی کلاسیک

غذا (محرک) ————— ترشح بزاق (محرک) —————
نور (محرک) ————— ترشح بزاق (محرک) —————

مفاهیم اساسی نظریه پاولف

خاموشی: اگر محرک شرطی چندین بار بدون ارتباط با CS ارائه شود خاموشی صورت می گیرد.

بهبودی (بازگشت) خود به خودی: یک بازتاب شرطی اگر چه ظاهراً خاموش شده است اما معمولاً مقداری بهبودی خود به خودی را از خود نشان می دهد.

تعمیم محرک: پاسخ به دامنه‌ای از محرک‌های مشابه بدون اینکه شرطی‌سازی‌های بعدی رخ داده باشند تعمیم می یابد. توانایی تعمیم به درجه شباهت آن محرک با محرک شرطی اصلی بستگی دارد.

تمیز: تعمیم اولیه به تدریج به فرایند تمیز منجر می شود.

شرطی شدن در سطح بالاتر: هنگامیکه یک سگ به مقدار زیادی به یک محرک شرطی شد، آنگاه می توان از این محرک شرطی به تنهایی برای ارتباط با محرک حتی دیگری استفاده نمود.

مفاهیم اساسی

واتسون

❖ محیط‌گرایی

❖ مطالعه هیجان‌های ناآموخته؛ ترس، خشم و عشق

❖ تبدیل شرطی سازی کلاسیک به یک نظریه

روانشناختی اساسی

ساجد یعقوب نزهاد

نظریه شرطی سازی عامل بی اف اسکینر

❖ مقایسه واتسون - اسکینر

- ✓ اسکینر نیز مانند واتسون یک **رفتارگرایی تمام عیار** بود.
- ✓ او معتقد بود که **روانشناس باید از هرگونه استناد کردن به حالت‌های ذهنی (مانند اهداف، امیال یا مقاصد) صرف نظر کند** و به جای آن باید خود را به مطالعه **رفتار آشکار** محدود سازد.
- ✓ اسکینر مانند واتسون **محیط‌گرا** بود. اگرچه او می‌دانست که موجودات زنده با زمینه‌های ژنتیکی به دنیا می‌آیند. اما اساساً به نحوه کنترل رفتار از سوی محیط علاقه‌مند بود.
- ✓ برخلاف واتسون، مدل اولیه شرطی سازی اسکینر، پاولفی نبود.

❖ رفتارکنشگر

ساجد یعقوب نزهادر

مفاهیم اساسی نظریه اسکینر

تقویت و خاموشی: هنگامی که پیامد پاداش گونه روی دهد رفتار تقویت میشود. اگر به رفتاری توجه نشود (نقویت نشود) رو به خاموشی می رود.

فوریت تقویت: هنگامیکه رفتار را فوراً تقویت میکنیم پاسخ را میتوان با سریع ترین نرخ ایجاد کرد.

تعمیم محرک و پاسخ: تقویت نه تنها بر یک پاسخ ویژه بلکه بر طبقه کلی آن پاسخ اثر میگذارد.

شکل دهی: رفتار کنشگر بصورت همه یا هیچ بدست نمی آید. بلکه بتدریج و کم کم رخ می دهد. در این روش صرفاً پاسخهایی که ارگانیسم را در جهت مورد نظر سوق می دهد، تقویت می شود. به عبارت دیگر ارگانیسم تنها در مواردی که رفتار او به رفتار نهایی مطلوب نزدیکتر می شود، تقویت می شود.

مفاهیم اساسی

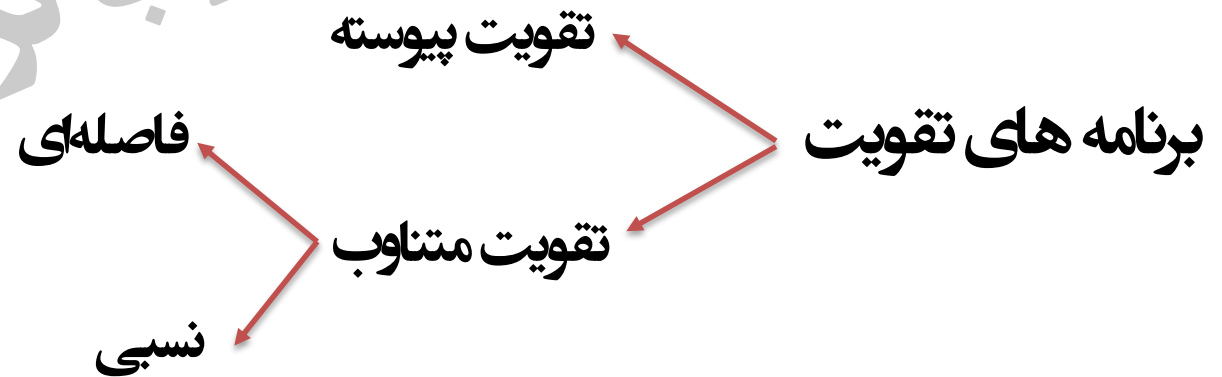
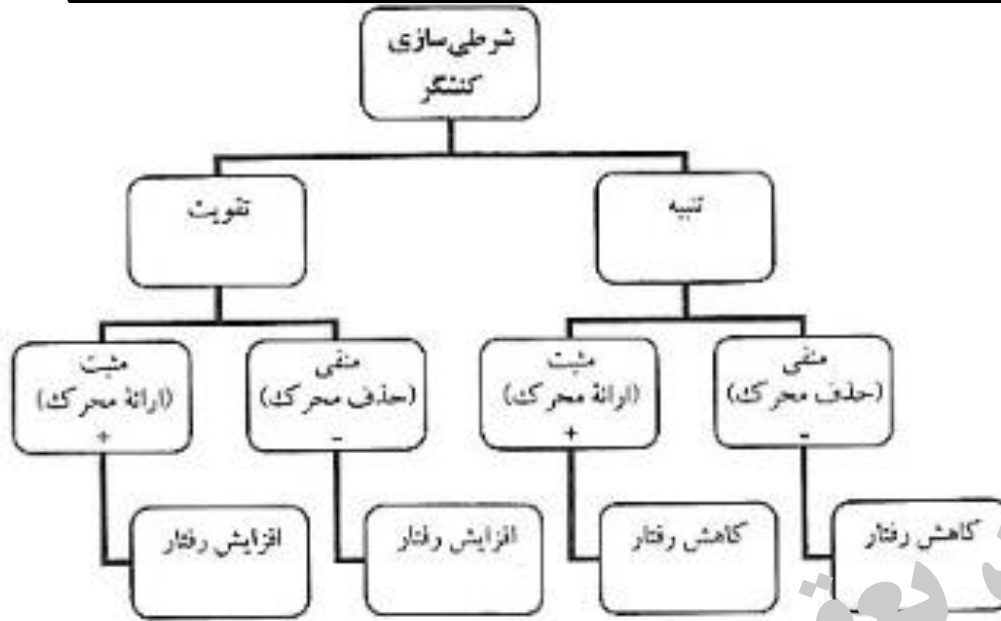

دکتری ۱۴۰۱

مفهوم تقریب‌های متوالی (Successive Approximation) جزئی از مؤلفه‌های کدام رویکرد است؟
(۱) تکاملی (۲) تحلیل رفتاری (۳) سازه‌های شخصی (۴) شناخت اجتماعی

دکتر ساجد یعقوب نژاد

اصول شرطی سازی عامل بی اف اسکینر

➤ رفتار خرافه

اسکینر در طی آزمایشاتش دریافت که اگر تقویت بر مبنای یک برنامه فاصله‌ای ثابت یا متغیر ارایه شود، هر رفتاری که درست در لحظه ارایه تقویت روی دهد، تقویت خواهد شد. زیرا ارگانیسم آن رفتاری را که به طور اتفاقی تقویت شده است با تقویت منظم مرتبط می‌کند.

➤ خودگردانه رفتار

➤ وقایع درونی: افکار احساسات و سایق‌ها

➤ غریزه (رفتار ویژه گونه)

➤ اصل پریماک

ساجد یعقوب نزهادر

کاربردهای عملی نظریه اسکینر

اصلاح رفتار

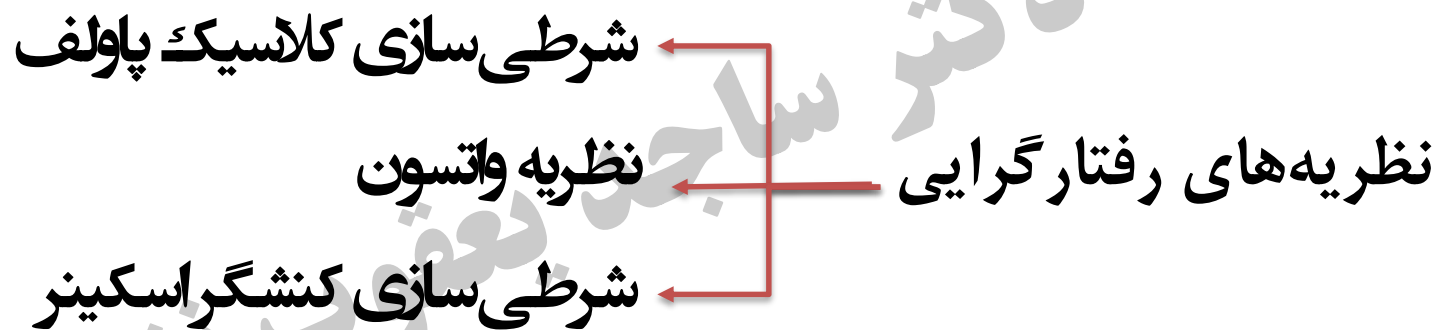
استفاده از روش‌های کنشگر برای اصلاح مشکلات رفتاری شاخه‌ای از اصلاح رفتار است.

آموزش برنامه‌ای

- ✓ مطالب یادگیری به قسمت‌های کوچکتر و ساده‌تر تقسیم می‌شود.
- ✓ یادگیرنده پاسخ سؤالاتی را که معین می‌کند بلافاصله با پاسخ‌های صحیح که در مرحله بعدی ارائه می‌شود مقایسه می‌کند.
- ✓ یادگیرنده به صورت فعال یاد می‌گیرد.
- ✓ یادگیری از آسان به مشکل پیش می‌رود.
- ✓ یادگیرنده با سرعت معینی که مخصوص خود اوست یاد می‌گیرد.

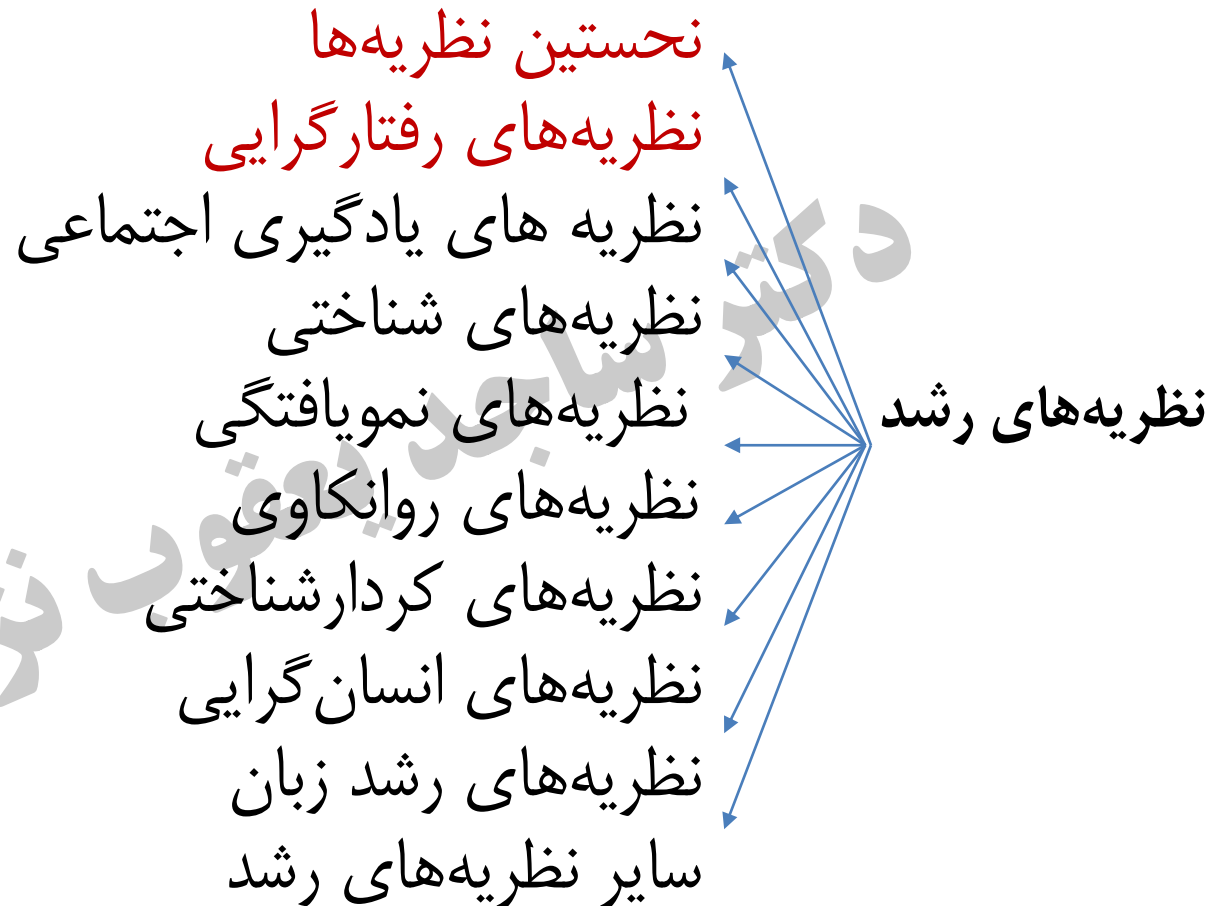
ساجد یعقوب نژاد

ساختار نظریه‌های رفتارگرایی

پیروان سنت لاک یا نظریه پردازان یادگیری

طبقه‌بندی نظریه‌های رشد

ساختار نظریه‌های یادگیری اجتماعی

پیروان سنت لاک یا نظریه پردازان یادگیری

جنبه‌های متمایز نظریه شناخته – اجتماع و فرض‌های بنیادی آن

- . تأکید بر انسان به عنوان موجودی فعال.
- . تأکید بر ریشه‌های اجتماع رفتار
- . تأکید بر فرایندهای شناخته (فکری)
- . تأکید بر رفتار وابسته به موقعیت خاص
- . تأکید بر تحقیق منظم
- . تأکید بر یادگیری الگوهای پیچیده رفتار در غیاب پاداش

ساجد یعقوب نژاد

نظریه یادگیری اجتماعی بندورا

نظریه یادگیری اجتماعی بندورا

❖ مفاهیم اساسی

فرایندهای توجه: قدرت جایگاه و موقعیت

فرایندهای به یادسپاری: مجاورت محرک/رمزهای کلامی

یادگیری مشاهده‌ای

فرایندهای بازتولید حرکتی

فرایندهای انگیزشی و تقویتی: تقویت مستقیم / تقویت جانشینی

تقویت خود

نظریه یادگیری اجتماعی بندورا

❖ مفاهیم اساسی

مطالعات اجتماعی شدن

پرخاشگری: شرطی سازی کنشگر

پرخاشگری پاداش داده شده

پرخاشگری تنبیه شده

پرخاشگری بدون پیامد

نقش های جنسیتی: تمیز بین اکتساب و عملکرد

رفتارهای جامعه پسند

خودگردانی: معیارهای درونی

ساجد یعقوب نزهادر

SAJED. Y AGHOOBNEZHAD

نظریه یادگیری اجتماعی بندورا

❖ مفاهیم اساسی

الگو برداری انتزاعی: استنتاج اصول و قوانین کلی زیربنایی رفتار/ شبیه به پیازه

نظریه یادگیری اجتماعی بندورا

❖ بندورا و پیازه

برخلاف پیازه، بندورا نسبت به این دیدگاه که خودشان بر اساس یک علاقه درونی پدیده ها را یاد می گیرند شک دارد.

بندورا اعتبار مراحل پیازه را زیر سوال می برد.

ساجد یعقوب نژاد

نظریه یادگیری اجتماعی بندورا

❖ ارزشیابی نظریه بندورا

- نظریه بندورا التقاطی است.
- تاثیر نیرومندی الگوبرداری را کمتر از عملکردهای موفقیت در نظر می گیرد.
- یادگیری را محصول تمایل به رسیدن به تقویت کننده ها از جمله تحسین می داند. علاوه بر این تاکید می کند کودکان معیارهای بیرونی رو درونی می سازند و این معیارهای درونی نیز در یادگیری نقش دارند.

نظریه یادگیری اجتماعی شناختی و آلتر میشل

نظریه میشل در مورد شخصیت

میشل نظریه صفات را مانند استادش آلتر شدیداً زیر سوال برد. او بجای صفات **فرایندهای شناختی (ذهنی) و هیجانی (احساسات)** را تعیین کننده رفتار می داند. معتقد است که صفات انسانها ثابت نیستند و در موقعیت های مختلف صفات عوض می شوند و روی رفتار تاثیر می گذارند.

ساجد یعقوب نژاد

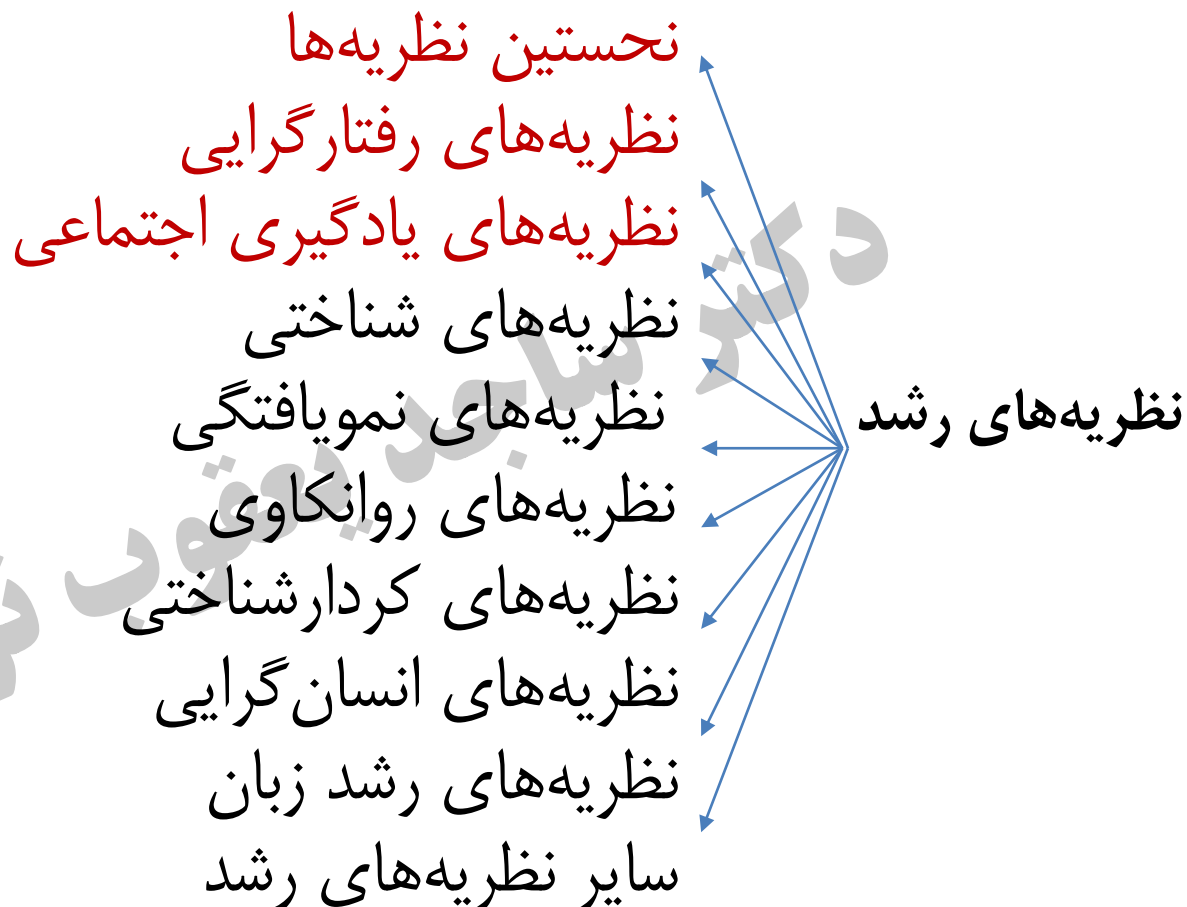
مفاهیم اساسی در نظریه میشل

➤ **متغیرهای موقعیتی:** بیشتر شامل عوامل محیطی موقعیت‌ها پاداش‌ها و تنبیه‌هاست.

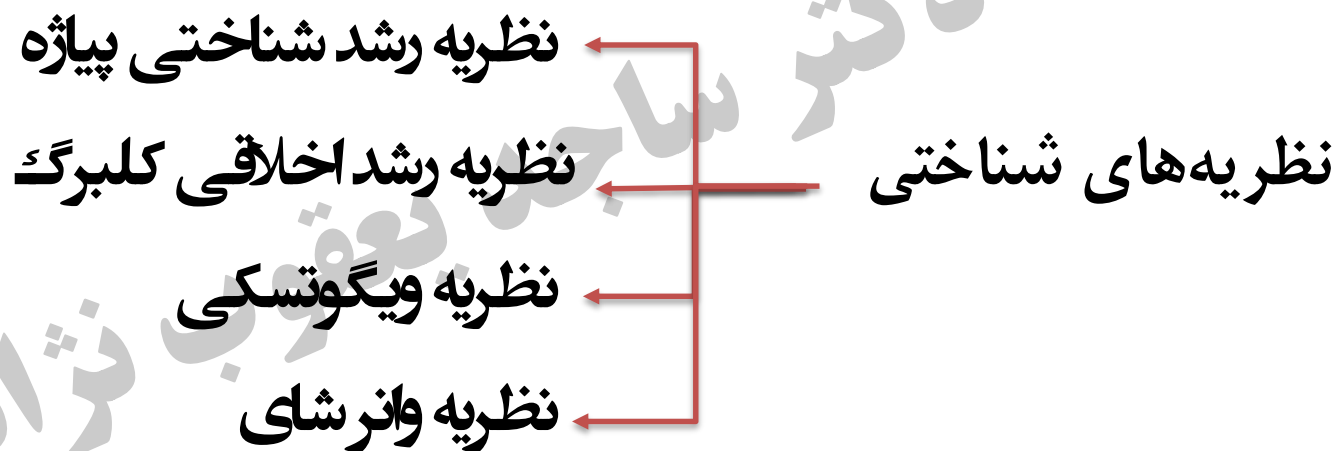
➤ **متغیرهای شخصی:** عوامل درونی شخصی

- متغیرهای شخصی به چندین عامل عمده تقسیم می‌شوند:
- **انتظارات:** فکر می‌کنم که چه اتفاقی روی خواهد داد.
- **ارزش‌های شخصی:** چه چیزی ارزش داشتن یا انجام دادن را دارد.
- **کفایت‌ها:** دانش و مهارتی که انسان دارد - آنچه می‌دانیم و می‌توانیم.
- **استراتژی‌های کدگذاری:** چگونه قطعات را در کنار هم می‌گذاریم. این استراتژی‌ها تحت تاثیر عواملی چون توجه سطح انگیزش و ارزش‌های شخصی و آموزش است.
- **سیستم‌ها و برنامه‌های خودتنظیمی:** توانایی برنامه‌ریزی

طبقه‌بندی نظریه‌های رشد

ساختار نظریه های شناختی

نظریه رشد شناختی پیاژه

رشد شناختی پیاژه

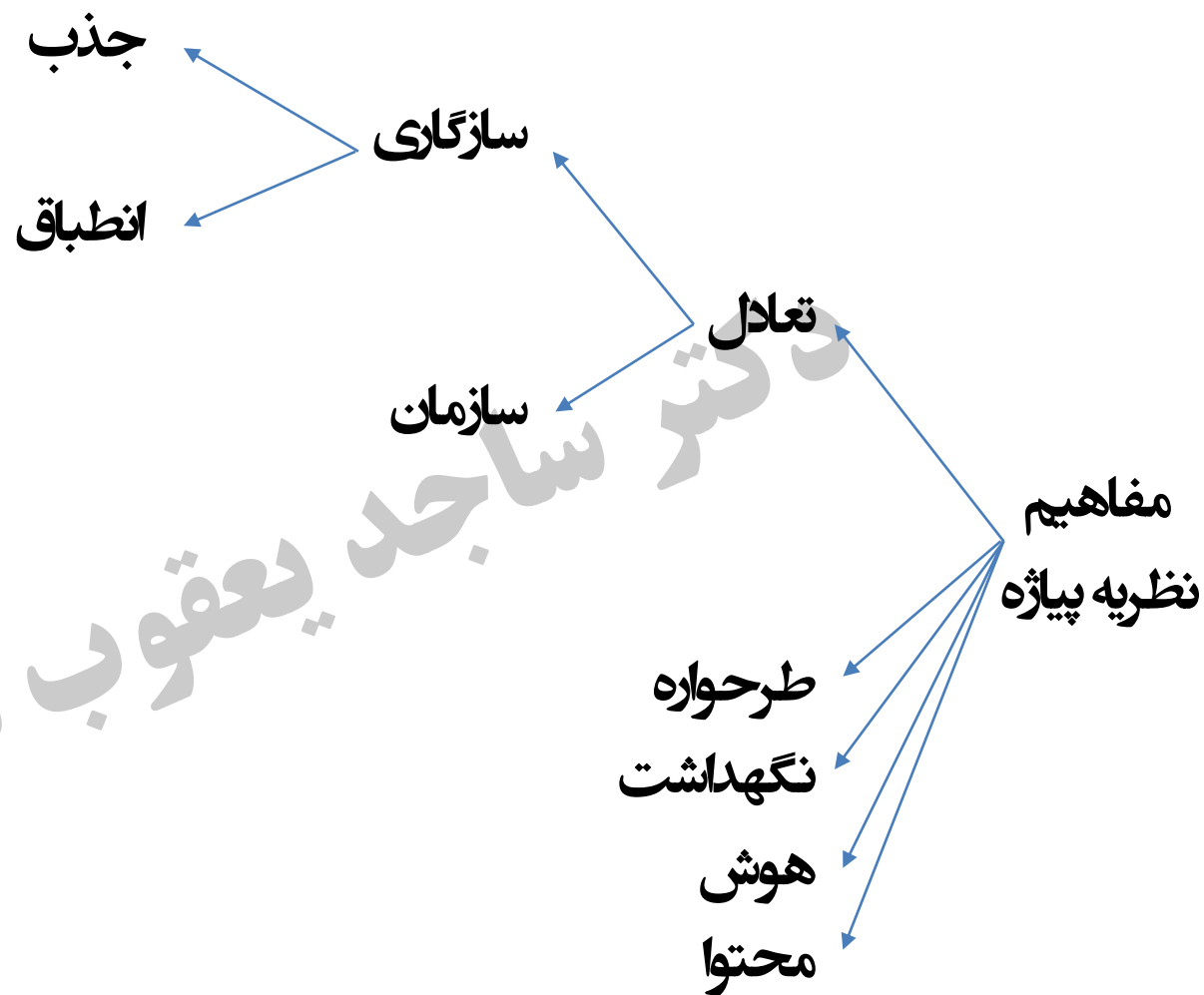
ساخت structure: ساختمان ذهن یا اندیشه فرد

ساخت‌های شناختی یا طرحواره schema

عملیات ذهنی operation

از اجتماع طرحواره‌های مختلف ساخت‌های شناختی تشکیل می‌شوند؛ بنابراین جریان رشد شناختی از طرحواره‌های بازتابی آغاز می‌شود و به طرحواره‌های حسی-حرکتی و سرانجام به ساخت شناختی می‌انجامد. به عقیده پیاژه طرحواره‌ها انباشته می‌شود و چیزی چیز دیگر را نفی نمی‌کند و طرحواره‌های جدید به کمک سازگاری ایجاد می‌شود. این توصیف نشان می‌دهد که حرکت پیاژه در رشد ذهن حرکتی جوهری است.

نظریه رشد شناختی پیاژه

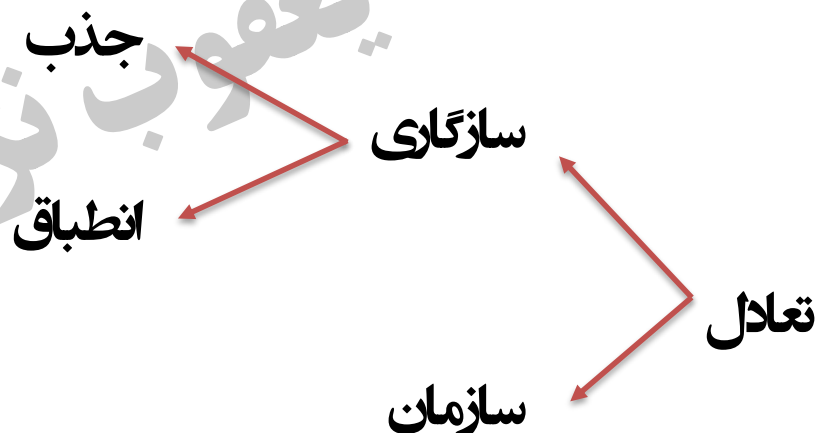
دکتر ساجد یعقوب نژاد

مفاهیم نظریه رشد شناختی پیازه

• تعادل

یک حالت توازن شناختی بین درک ما از جهان هستی و تجربه هایمان است. تعادلیابی یا عمل جستجو برای نظم و توازن به معنی مقایسه‌ی درک ما با جهان واقعی است.

تعادل جویی در حقیقت مکانیسم کودک برای **تنظیم و یکپارچه ساختن تغییراتی است که در اثر بلوغ، تجارب فیزیکی و اجتماعی پدید آمده** است. تعادلیابی به معنای جستجو به منظور هماهنگی ذهنی بین طرح های شناختی با اطلاعات کسب شده از محیط است.

مفاهیم نظریه رشد شناختی پیازه

• سازگاری

سازگاری تغییراتی است که در یک فرد برای پاسخ به محیط ایجاد می شود. فرایند سازگاری به دو صورت جذب و انطباق انجام می شود.

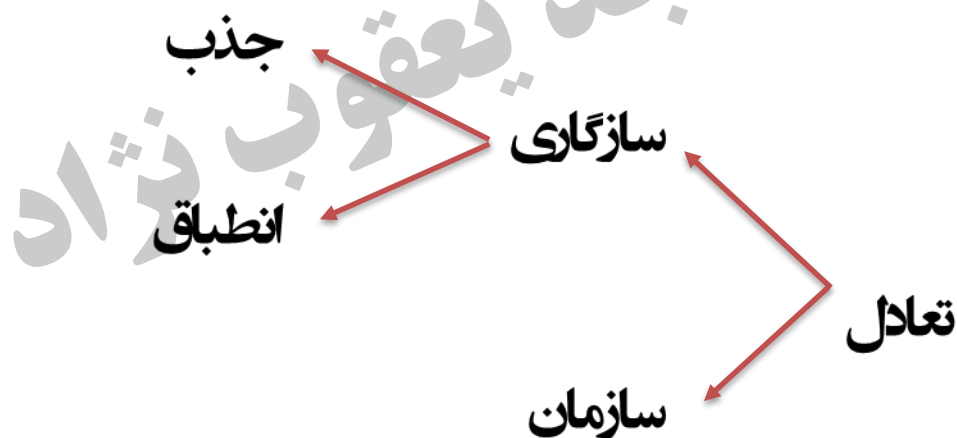
• جذب (درون سازی یا همگون سازی)

جذب یا همگون سازی هنگامی واقع می شود که معلومات و تجربه های گذشته فرد در اوضاع و احوال جدید به کار رود. جذب یا همگون سازی عبارت است از **کوشش برای فهم یک چیز جدید از طریق جای دادن آن در درون چیزهایی که از قبل در ذهن خود داریم.** جذب کسب اطلاعات جدید و تلاش برای هماهنگ کردن این اطلاعات با طرحواره های موجود از قبل، یا پاسخ دادن به محیط بر اساس الگوهای رفتاری یا طرحواره های از قبل آموخته شده است.

مفاهیم نظریه رشد شناختی پیازه

• انطباق (برون سازی یا همسازی)

همسازی زمانی به وقوع می پیوندد که فرد خود را با یک رشته شرایط محیطی که بر او تحمیل شده است، سازگار کند. فرایند انطباق بدین معنی است **که فرد پاسخهای خود را بنا به خواستههای محیط، تغییر میدهد.** انطباق عبارت است از تغییر یا اصلاح طرحواره های فعلی برای هماهنگی با اطلاعات جدید، یا پاسخ دادن به محیط به روشی تازه.

مفاهیم نظریه رشد شناختی پیازه

• سازمان (سازماندهی)

سازماندهی فرایند **شکل دهی الگوهای منسجم و منظم فکری** است که با هدف کاراتر شدن انسان در تعامل با محیط است. سازمان به یک **نظم منطقی حاکم بر دستگاه شناختی** اشاره می کند، بدین معنی که این دستگاه از یک کلیت منسجم تشکیل یافته که هیچ جزئی از آن، بدون تأثیر گذاری بر سایر اجزاء تغییر نمی کند.

• نگهداشت

پایستگی یا ثابت بودن مقدار توده (ماده)، وزن و حجم کودکان مفهوم توده، وزن و حجم اشیاء را در یک زمان معین درک نمی کنند، بلکه **نخست ادراک توده، سپس وزن و آنگاه حجم به توالی**، در ذهن آنان حاصل می گردد.

• بازگشت پذیری

یعنی توانایی به عقب برگرداندن مراحل انجام یک رشته عمل به طور ذهنی و رسیدن به نقطه آغاز

مفاهیم نظریه رشد شناختی پیاژه

• هوش در نظریه پیاژه

عبارت است از نمونه ای خاص از **انطباق زیستی یا توانایی ایجاد کنش متقابل و کارآمد با محیط**. پیاژه هوش را نه بر اساس ملاکی ایستا، بلکه از لحاظ جهتی که هوش در تکامل سیر می کند تعریف می کند. پیاژه هوش را به عنوان **صورتی از تعادلیابی** تعریف می کند که تمام ساخت های شناختی به سوی آن هدایت می شوند. هدف هوش **سازگاری با محیط** است.

• محتوا

به **جنبه های قابل مشاهده ی هوش، یعنی پاسخ های فرد در برخورد با محرک های آشکار محتوا** گفته می شود که در نظریه پیاژه معادل با رفتار به کار رفته است.

رشد شناختی در نظریه پیاژه

ویژگی‌های مراحل رشد در نظریه پیاژه

- ✓ رشد از نظر کیفی پیوسته، از نظر کمی ناپیوسته است.
- ✓ رشد به طور ناپیوسته و در ۴ مرحله اصلی صورت می‌گیرد و مراحل به لحاظ کیفی و کمی از هم متمایز هستند.
- ✓ توالی و زنجیره مراحل ثابت است.
- ✓ همه کودکان مراحل را با یک سرعت طی نمی‌کنند.
- ✓ گذر از مراحل جهشی و ناگهانی نیست بلکه جریانی است.
- ✓ معیار تحولی تشخیص کم توانی ذهنی این است که یک نفر به کدام مرحله نرسیده است.
- ✓ در مراحل رشد کندی، توقف و تاخیر وجود دارد ولی پسرقت و طفره (جهش) وجود ندارد.
- ✓ رشد تحت تاثیر ۴ عامل: رشد، تجربه و دستکاری فیزیکی و ذهنی در محیط، تجربه و تعامل اجتماعی، تعادل جویی و خود نظم جویی

رشد شناختی در نظریه پیاز

دوره حسی - حرکتی (تولد تا ۲ سالگی)

- در این دوره فعالیت های کودک به اعمال حسی و حرکتی محدود می شوند و رفتار کلامی دیده نمی شود. در این دوره دستکاری های محیط اهمیت زیادی دارد. این دوره، دوره فکر کردن به کمک اشیاء است. مهمترین ویژگی این دوره دست یابی به پایداری شیء است. علامت پایان این مرحله نیز زبان کلامی است.

دکتر ساجد یعقوب نژاد

رشد شناختی در نظریه پیاژه

دوره حسی - حرکتی (تولد تا ۲ سالگی) دارای ۶ زیرمرحله است:

مرحله ۱ (تولد تا ۱ ماهگی) مرحله بازتاب‌های کلی یا فعالیت بازتابی: طرحواره بازتابی
مرحله ۲ (۱ تا ۴ ماهگی) واکنش‌های حلقوی چرخشی نخستین یا اولین واکنش‌های دورانی

مرحله ۳ (۴ تا ۸-۱۰ ماهگی) واکنش‌های حلقوی یا دوری ثانویه

مرحله ۴ (۸-۱۰ تا ۱۲ ماهگی) هماهنگی طرحواره‌های ثانوی

مرحله ۵ (۱۲ تا ۱۸ ماهگی) واکنش‌های حلقوی یا دوری

مرحله ۶ (۱۸ تا ۲۴ ماهگی) مرحله ابداع وسایل جدید از طریق فعالیت‌های ذهنی یا

مرحله درونی شدن و ترکیب ذهنی روان بنه‌ها یا مرحله آغاز اندیشه

دکتری ۱۴۰۰

به اعتقاد ژان پیاژه ظهور رفتار نمادین (Symbolic Behavior) به منزله اتمام کدام دوره از تحول شناختی است؟
(۱) پیش عملیاتی (۲) حسی - حرکتی (۳) عملیات عینی (۴) عملیات صوری

دکتر ساجد یعقوب نژاد

رشد شناختی در نظریه پیاژه

دوره پیش عملیاتی (دو تا هفت سالگی) (دوره نمادی یا رمزی)

هنوز قادر به تفکر عملیاتی با منطقی نیستند. به عبارت دیگر در این مرحله قادر به عملیات (اعمال ذهنی که از قواعد منطقی پیروی می کند) نیستند.

➤ عواملی که به کودک در عملیاتی شدن کمک می کند (نشانه‌های مرحله پیش عملیاتی)

➤ عواملی که مانع عملیاتی شدن کودک می شوند (محدودیت‌های مرحله پیش عملیاتی)

رشد شناختی در نظریه پیاژه

دوره پیش عملیاتی (دو تا هفت سالگی) (دوره نمادی یا رمزی)

- کودک هنوز به مفهوم طبقات کلی دست نیافته است.
- منطق کودک بیشتر جنبه تمثیلی یا تبدیلی دارد.

دوره عملیات عینی (محسوس یا انضمامی) (هفت تا ۱۱ سالگی)

- توانایی های فکری کودک در این دوره:
- توانایی درک مفهوم بقاء (ثبات یا نگهداری): بعضی از خصایص یک شیء علی رغم تغییرات ظاهرش، ثابت باقی می ماند.
- توانایی طبقه بندی کردن و ردیف کردن
- توانایی درک مفهوم عدد و کار کردن با عدد
- توانایی استدلال منطقی بر حسب اشیاء و امور محسوس و عینی
- توانایی استدلال فضایی

دوره عملیات انتزاعی یا صوری (سن ۱۱ سالگی به بعد)

ساجد یعقوب نزهادر

SAJED. YAGHOOBNEZHAD

ارشد ۱۴۰۱

در نظریهٔ پیاز، توانایی تشخیص رابطه بین دو شیء با توجه به رابطهٔ هر یک از آنها با شیء سوم در کدام مرحله ظاهر می‌شود؟

(۲) عملیات صوری

(۴) پیش‌عملیاتی

(۱) حسی-حرکتی

(۳) عملیات عینی

دکتر ساجد یعقوب نژاد

رشد اخلاقی از دیدگاه پیاژه

اخلاق از نظر پیاژه مانند هوش در قالب مراحل نظام‌دار و پی‌درپی رشد می‌کند که به رشد شناختی کودک وابسته است و هر مرحله جدید در رشد شناختی سطح بالاتری از آگاهی اخلاقی را به دنبال خواهد داشت.

مرحله ۱: اصول اخلاقی دگرمختار (دگریپرو)

این مرحله از ۵ تا ۱۰ سالگی است. در این مرحله مقررات را صاحبان قدرت به صورت دائمی و تغییرناپذیر وضع می‌کنند و حتماً باید از آن‌ها اطاعت کرد. افراد به جای نیت روی پیامد تمرکز دارند.

مرحله ۲: اخلاق خودمختار

در این مرحله اخلاق تابع اصولی است انعطاف‌پذیر که در مورد آن‌ها توافق جمعی صورت گرفته؛ استفاده از معیار عدالتی معامله به مثل ایده‌آل (به همان اندازه که برای رفاه خود اهمیت می‌دهند به رفاه دیگران هم اهمیت می‌دهند) در این مرحله دیده می‌شود هم چنین پیشرفت در دیدگاه‌گیری و اهمیت دادن به نیت دیگران در این مرحله به وجود می‌آید.

نظریه رشد اخلاقی لازنس کولبرگ و مراحل رشد اخلاق در کودکان

بسط و تعمیم نظریه رشد اخلاقی پیازه

تحقیقات کلبِرگ در رشد اخلاق مؤید این نکته است که رشد اخلاق هم از رشد ذهنی پیروی می کند و هم تحت تاثیر محیط و آموزش قرار می گیرد.

شبهت نظریه رشد اخلاقی کولبرگ و پیازه

- رشد اخلاق تابع رشد شناختی است.
- رشد اخلاق مرحله ای است.
- رشد اخلاق پیشرو و رو به جلو است.
- نمی شود از مرحله اول به مرحله سوم رفت بدون گذر از مرحله دوم.
- قائل به طراز توحیدی بودن تحول است (مرحله بعد، مرحله قبل را هم شامل می شود).

ارشد ۱۴۰۰

تأکید لارنس کلبِرگ بر مفهوم عدالت برگرفته از اندیشه‌های کدام فیلسوف است؟

- (۱) امانوئل کانت (۲) جان لاک (۳) هربرت اسپنسر (۴) رنه دکارت

دکتر ساجد یعقوب نژاد

ارزیابی استدلال اخلاقی و داستان هاینز

کلبرگ روش مصاحبه با آزمودنی را به کار می برد به نحوی که مسائل غامض اخلاقی را طرح و مجموعه ای از سؤالات را از او می پرسید.

معروفترین مصاحبه کلبرگ درباره داستانی است که معمای اخلاقی هاینز نامیده می شود.

کلبرگ صرفاً با بررسی پاسنهایی که افراد به این گونه سؤالات می دادند درباره مرحله رشد اخلاقی آنها داوری نمی کرد (مثلاً، آری، هاینز باید دارو را بدزد). به جای آن، او استدلالی را که فرد برای توجیه پاسخ خود داشت بررسی می کرد.

سطوح رشد اخلاقی در نظریه رشد اخلاقی کولبرگ

براساس پاسخ های داده شده کودکان کولبرگ ۳ سطح اخلاقی را شناسایی می کند.

➤ **اول سطح پیش قراردادی (پیش عرفی) (۴ تا ۱۰ سالگی)**

کودک در جامعه مدنی وارد نشده، قراردادی با او ندارند، استدلال های کودک مربوط به دیگران است و کودک خودش را موظف و مکلف می داند، قوانین اجباریت خارجی دارند، مانند مرحله دگرمختار پیاژه است.

➤ **در سطح دوم یا سطح قراردادی (عرفی)** که ۱۰ تا ۱۳ سالگی است روابط مثبت، نظم اجتماعی و نظام اجتماعی اهمیت دارد.

➤ **در سطح سوم، اصول و ارزش های انتزاعی حاکم می شود** و از ۱۳ سالگی به بعد است (سطح بعد قراردادی)

سطوح رشد اخلاقی در نظریه رشد اخلاقی کولبرگ

سطح اخلاقی پیش عرفی یا پیش قراردادی

مرحله ۱ (اطاعت و تنبیه)

جهت‌گزینی بر اساس تنبیه و اطاعت از قوانین به منظور اجتناب از تنبیه است. در این مرحله، کودک به نیت افراد کاری ندارد و فقط بر مبنای نگاه کمی قضاوت می‌کند.

مرحله دوم: مرحله فردگرایی و مبادله (مرحله لذت‌گرایی؛ مرحله جهت‌گیری هدف وسیله)

کودکان در می‌یابند که تنها یک دیدگاه درست که به وسیله صاحبان قدرت تدوین شده باشد، وجود ندارد و افراد دارای دیدگاه‌های متفاوتند. در این مرحله، کودکان نقطه نظرات فردی را در نظر می‌گیرند و اقدامات را با توجه به چگونگی تامین نیازهای فردی قضاوت می‌کنند.

مشاوره ۱۴۰۰

نوجوانان در معرض خطر بزهکاری معمولاً در کدام مرحله رشد اخلاقی کلبِرگ قرار دارند؟

(۱) جهت‌گیری به سوی تنبیه و اطاعت

(۲) هدف و مبادله ابزاری

(۳) حفظ روابط متقابل و تأیید دیگران

(۴) مسئولیت و وجدان اجتماعی

دکتر ساجد یعقوب نژاد

سطوح رشد اخلاقی در نظریه رشد اخلاقی کولبرگ

مرحله سوم. ارتباطات میان فردی خوب (مرحله پسر خوب/دختر خوب)

مرحله اول مطلق گرایی قوانین بیرونی است، مرحله دوم قوانین هستند ولی نسبی گرایی بر آن ها حاکم می شود و در مرحله سوم صفات، انگیزه ها و خواسته های افراد هم مداخله می - کند. در این مرحله کودکان وارد سنین ۱۱ و بیشتر شده اند و دیگر اخلاق را یک جریان ساده تلقی نمی کنند.

مرحله چهارم: حفظ نظم اجتماعی (مرحله پایداری نظم اجتماعی و قدرت) (قانون مداری و قوانین لایتخلف قراردادی)

در این مرحله اهمیت قانون از افراد بیشتر است، جهت گیری برای حفظ نظم اجتماعی است، این مرحله همانند مرحله ۱ مطلق گرایی است. به طور سطحی افراد مرحله ۱ و ۴ پاسخ یکسان می دهند. کودک مرحله ۱ می گوید سرقت اشتباه است و خلاف قانون است و موجب زندانی شدن می شود.

سطوح رشد اخلاقی در نظریه رشد اخلاقی کولبرگ

مرحله پنجم قرارداد اجتماعی و حقوق فردی (مرحله قانون دموکراتیک و قرارداد اجتماعی)

در این مرحله مشابه مرحله ۲ نسبی گرایی حاکم است، در مرحله ۲ قوانین لایتغیر مرحله اول را به نفع انگیزه‌های شخصی، مقابله به مثل، مسائل ظرفیتی تعدیل می‌کرد ولی در مرحله ۵ قوانین لایتخلف مرحله ۴ را به نفع قوانین عام‌تری که قانون به حساب آن‌ها نوشته شده تعدیل می‌کند.

مرحله ششم (مرحله اصول فراگیر و جهانی)

در این مرحله عمل درست به وسیله وجدان تعریف می‌شود و ارزش‌های انتزاعی به وجود می‌آیند. افراد فهم روشن‌تری از برخی اصول مجرد و جهانی که مافوق قانون است (عدالت و احترام و شان برای همه افراد) دارند. فرد اهمیت نظم اجتماعی را درک می‌کند اما در ضمن می‌داند که همه جوامع منظم هم اصول مهم‌تر را اجرا نمی‌کنند. مرحله ۶ به نوعی بازگشت به مرحله ۳ است که انگیزه‌های شخصی را هم در نظر می‌گیرد.

مشاوره ۱۴۰۰

کدام مورد، مفهوم اصلی در مرحله پنجم رشد اخلاقی کلبِرگ است؟

- (۱) آزادی مذهب (۲) فرایند دموکراتیک (۳) تحول سیاسی (۴) برابری جنسیتی

دکتری ۱۴۰۱

طبق یافته‌های لارنس کلبِرگ، کدام مرحله از تحول اخلاقی در بین مردم شهرنشین رواج بیشتری دارد؟

- (۱) پنجم (۲) ششم (۳) سوم (۴) چهارم

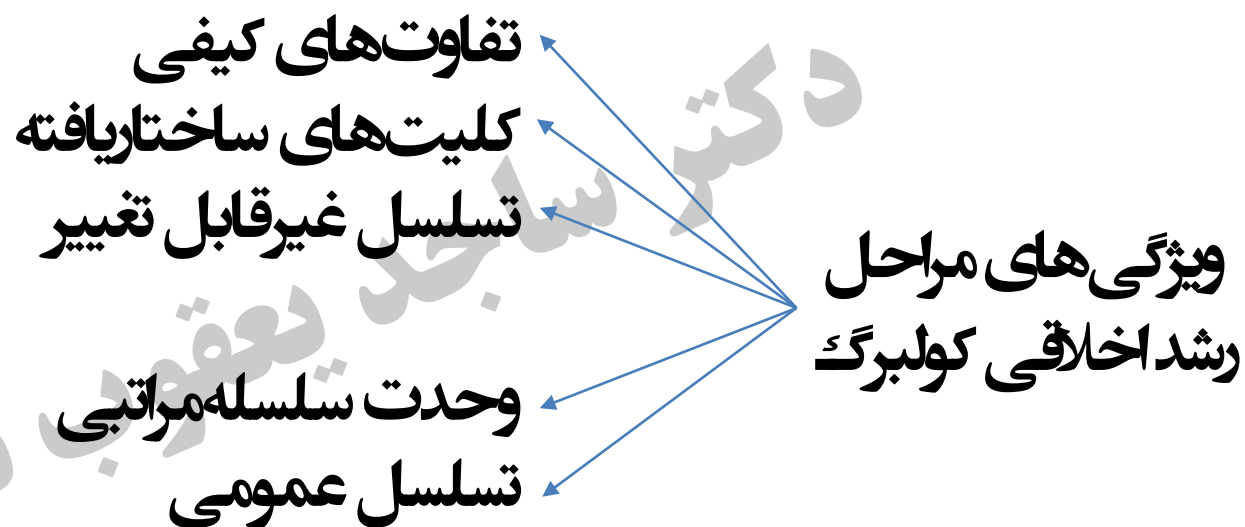

مشاوره ۱۴۰۱

در صورت وجود مرحله هفتم تحول اخلاقی کلبرگ، این مرحله با کدام مفهوم پیوند نزدیک تری خواهد داشت؟
(۱) خویشن داری (۲) نوع دوستی (۳) تعالی (۴) خرد

دکتر ساجد یعقوب نژاد

ویژگی‌های مراحل رشد اخلاقی کولبرگ

نظریه رشد اخلاقی گیلیگان

➤ سطح ۱ خودخواهانه:

نگرانی خودمحورانه، تمرکز روی نگهداری خود (سقط می‌کنم، نیازهای من مهم‌تر است) اخلاقی چیزی است که من می‌خواهم.

➤ سطح ۲ دیگرخواهانه:

تمرکز بر نگهداری دیگران (فرد خودش را فراموش می‌کند)، اخلاق همراه با از خودگذشتگی و فداکاری است، حقوق دیگران اهمیت بیشتری دارد. سطح ۱ و ۲ با خشونت همراه است.

➤ سطح ۳ عدم خشونت:

تمرکز بر نگهداری خود و دیگران (دوری از آسیب رساندن، تعادل برقرار کردن بین نیاز خود و دیگران).

ارشد ۱۴۰۱

کارول گلیگان در تدوین نظریه رشد اخلاقی زنان، عمدتاً از کدام روش استفاده کرده است؟

- (۱) تحلیل عاملی (۲) قوم‌نگاری (۳) مصاحبه (۴) آزمایشی

دکتر ساجد یعقوب نژاد

نظریه رشد اخلاقی یا الگوی رشد اخلاقی درست (الگوی مینوسوتا)

داستان‌های کولبرگ ذهنی هستند و اخلاق باید عینی سنجش شوند (ایجاد آزمون سنجش عینی اخلاق).

در این الگو ۴ فرآیند درون روان شناختی ضروری برای رفتار اخلاقی عنوان شده است:
حساسیت اخلاقی: تشخیص یک مسئله اخلاقی و حساس بودن نسبت به این که رفاه جامعه یا طرفین به رفتار فرد وابسته است یا خیر.

قضاوت اخلاقی: قضاوت می کند چه چیزی غلط و چه چیزی درست است و تصمیم بر این که چه کاری باید انجام دهد یا ندهد.

ارزش اخلاقی (انگیزش اخلاقی): ارزش‌ها و ایده‌آل‌ها به عمل اخلاقی نیرو و جهت می دهند.

عمل اخلاقی (منش اخلاقی): فرد باید توانمندی و راهبرد داشته باشد تا بتواند هدف و رفتار اخلاقی را کامل اجرا کند.

ارشد ۱۴۰۰

نوجوانان در معرض خطر بزهکاری معمولاً در کدام مرحله رشد اخلاقی کلبِرگ قرار دارند؟

(۱) جهت‌گیری به سوی تنبیه و اطاعت

(۲) هدف و مبادله ابزاری

(۳) حفظ روابط متقابل و تأیید دیگران

(۴) مسئولیت و وجدان اجتماعی

دکتر ساجد یعقوب نژاد

نظریه تاریخی اجتماعی ویگوتسکی

ویگوتسکی سعی کرد نظریه‌ای خلق کند تا در آن ارتباط بین دو مسیر رشد یعنی **مسیر طبیعی** که از درون سرچشمه می‌گیرد و **مسیر تاریخی-اجتماعی** که کودک را از بیرون تحت تاثیر قرار می‌دهد، را نشان دهد.

ویگوتسکی معتقد است که رشد شناختی کودک به مردمی وابسته است که در دنیای او زندگی می‌کنند و بر زندگی اش تاثیرگذار هستند.

ویگوتسکی بین دو سطح از رشد شناختی تمایز قایل شد:

- یکی **سطح رشد واقعی** که در توانایی حل مساله نمایان می‌شود.
- دیگری **سطح رشد بالقوه** که در نوع و شیوه مساله گشایی کودک تحت راهنمایی دیگران تعیین می‌شود.

کارکردهای ذهن در نظریه ویگوتسکی

از نظر ویگوتسکی کارکردهای ذهن به دو دسته کارکردهای نخستین و کارکردهای عالی ذهن تقسیم می شوند؛

➤ کارکردهای نخستین ذهنی

بعضی از کارکردهای انسان در سال های شروع زندگی در فرد به طور طبیعی وجود دارند و در انسان و حیوان به صورت مشترک هستند.

➤ کارکردهای عالی ذهنی

این کارکردهای ذهنی فقط مختص انسان ها هستند. مانند استدلال منطقی، توجه انتخابی و زبان که بر اساس کارکردهای نخستین رشد پیدا می کنند

مراحل رشد زبان از دید ویگوتسکی

➤ **گفتار اجتماعی یا گفتار بیرونی:** پیش از سه سالگی ظاهر می شود و نقش آن کنترل رفتار دیگران است. مثلاً: وقتی کودک به مادرش می - گوید شیر می خواهم از این طریق به کنترل رفتار دیگران اقدام می کند.

➤ **گفتار خودمحورانه:** بین ۴ تا ۷ سالگی رخ می - دهد. این نوع گفتار، مرحله انتقالی گفتار بیرونی به گفتار درونی است.

➤ **گفتار درونی:** پس از ۷ سالگی ظاهر می شود. گفتار درونی با خود سخن گفتن به طور بی صداست. گفتار درونی به اندیشه و رفتار انسان جهت می دهد و در همه کارکردهای عالی ذهنی وجود دارد.

خودنظم دهی در نظریه ویگوتسکی

➤ **یادگیری:** در این مرحله کودک یاد می گیرد که کارها و صداها دارای معانی هستند. برای مثال یاد می گیرد که وقتی دستش را به سمت چیزی دراز می کند به بقیه می فهماند که آن شی را می خواهد و در رابطه با زبان یاد می گیرد که صداها را با معانی آنها تداومی کند.

➤ **تمرین:** در این قسمت کودک برای رسیدن به خودسامان دهی شروع به تمرین می کند. او حرکاتی را که باعث جلب توجه دیگران می شود تمرین می کند و برای فراگیری زبان با دیگران گفت و گو می کند.

➤ **استفاده از علامت:** در این حالت فرد برای تفکر و حل مسئله بدون کمک دیگران شروع به استفاده از علامت می کند و در این مرحله خودنظم دهی اتفاق می افتد.

منطقه تقریبی رشد در نظریه ویگوتسکی

➤ منظور ویگوتسکی از منطقه تقریبی رشد **تفاوت میان سطح رشد واقعی کودک و سطح رشد بالقوه** اوست. منطقه تقریبی رشد به بخشی از عملکردهای فرد گفته می‌شود که کودک به تنهایی از عهده انجام آن بر نمی‌آید اما به کمک بزرگسالان یا دوستان آگاه‌تر و بالغ‌تر از خود می‌تواند این کار را انجام دهد.

کمک‌های حافظه

ویگوتسکی عنوان کرد که ابتدایی‌ترین ابزارهای روانشناختی انسان کمک‌های حافظه هستند و امروزه هنوز هم برای ما بسیار بااهمیت‌اند.

دکتری ۱۴۰۰

از نظر ویگوتسکی ابتدایی ترین ابزارهای روان شناختی انسان مربوط به کدام مورد است؟

- (۱) احساس (۲) انگیزه (۳) حافظه (۴) هیجان

ارشد ۱۴۰۰

در نظریه ویگوتسکی، حمایت موقتی از کودک برای کمک به او در تسلط بر یک مهارت چه نام دارد؟

- (۱) اسکلت بندی (۲) درونی سازی (۳) نظم جویی (۴) تقویت افتراقی

ساجد یعقوب نزهادر

SAJED. Y AGHOOBNEZHAD

مطالعات مربوط به اختلاف نظر ویگوتسکی و پیاژه

➤ سخته تکلیف

ویگوتسکی چنین استدلال می کرد که اگر گفتار خودمحورانه، کارکردی در زمینه حل مسئله داشته باشد، باید هنگامی که تکالیف مشکل تر می شود، افزایش یابد. پیاژه کارکرد مثبتی برای گفتار خودمحورانه نمی دید و نظریه او چنین چیزی را پیش بینی نمی کرد.

➤ روندهای سنی

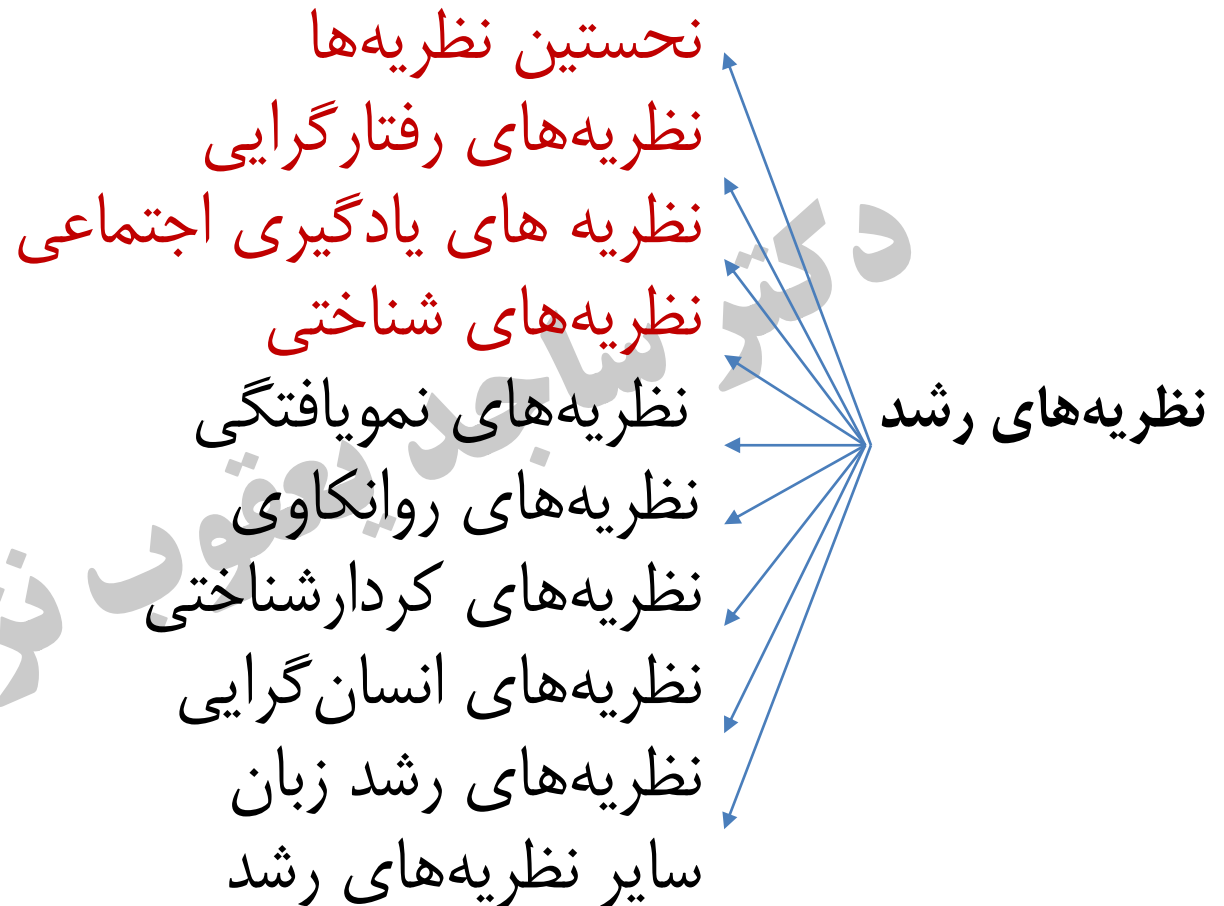
ویگوتسکی اظهار کرد نظریه او در مقابل پیاژه روندهای سنی متفاوتی را پیش بینی می کند. آنطور که پیاژه اشاره کرده است، اگر گفتار خودمحورانه صرفاً منعکس کننده عدم بلوغ شناختی کودک باشد، باید پا به پای رشد کودک کاهش یابد.

➤ تمایز بین رشد و آموزش

پیاژه بین رشد و آموزش تمایز دقیقی قائل شد. وی می گفت رشد فرایندی خودبه خودی است که از درون کودک سرچشمه می گیرد.

طبقه‌بندی نظریه‌های رشد

ساختار نظریه های روانکاوی

نظریه روان تحلیلی فروید

سه تعریف روان کاوی

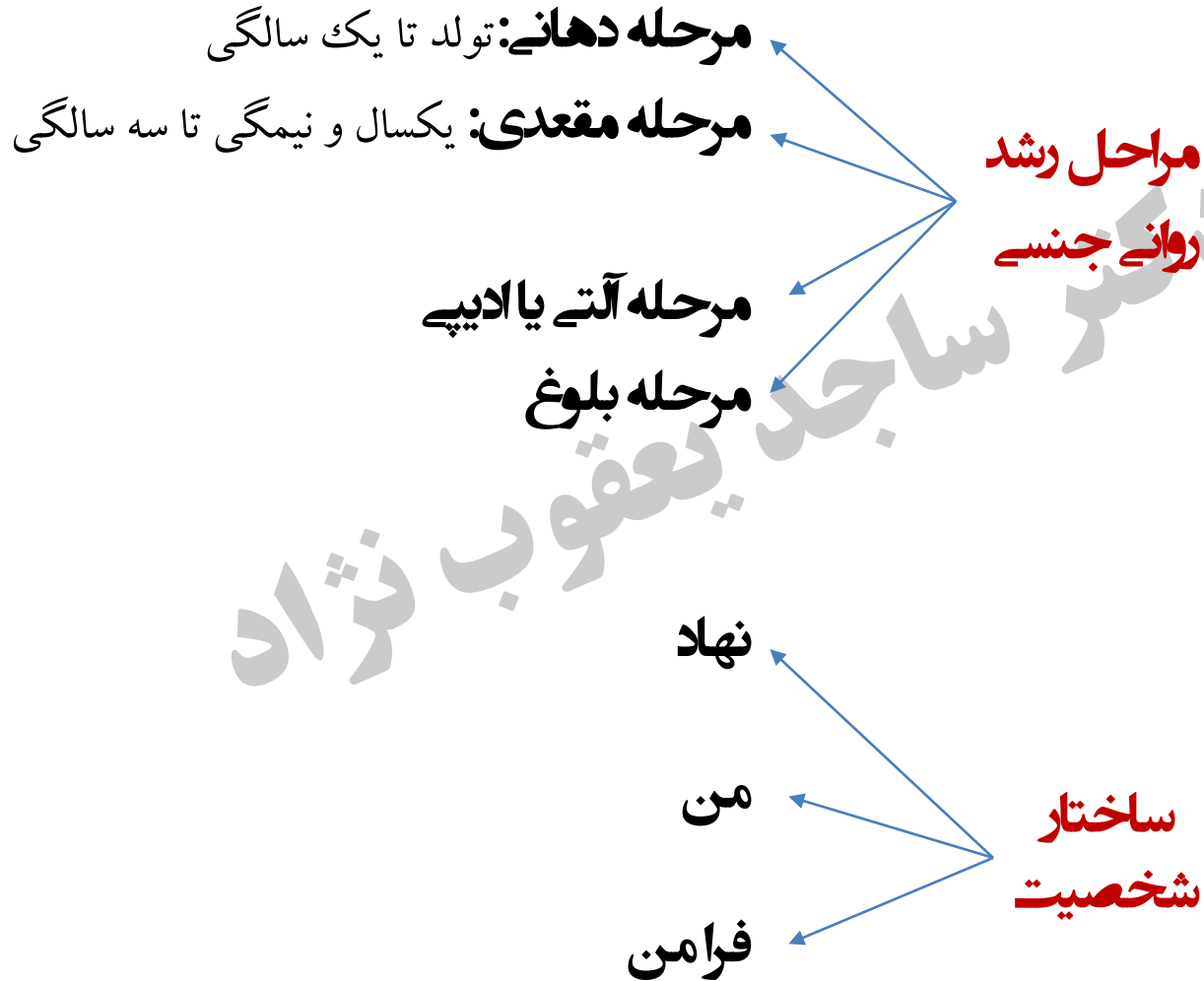
- رشته‌ای که درباره‌ی ناخودآگاه تحقیق می‌کند.
- روشی درمانی برای بهبود اختلالات عصبی.
- مجموعه‌ای از اطلاعات پژوهشی که به تدریج در حال توسعه یافتن است.

ساجد یعقوب نژاد

نظریہ روان تحلیلی فروید

نظریه روان تحلیلی فروید

مرحله اول: مرحله دهانه

✓ تولد تا یک سالگی

✓ فروید این وضعیت ابتدائی بدون شی را بعنوان خودشیفتگی اولیه توصیف کرده است.

نخستین یا وابستگی لمس (نش ماه اول): خود دوست دارانه

مرحله دهانه

بخش دوم (نش ماه دوم): دهانه آزادگرانه

✓ اولیه رشد موثبت در مرحله دهانی: معتاد به سیگار یا نوشیدن

✓ مفاهیم واپسروی و تثبیت به فهم اختلالات روانشناختی و هیجانی شدید، کمک می کند، به عنوان نمونه در برخی از انواع اسکیزوفرنی و افسردگی شدید با نوعی واپسروی کامل به مراحل جهیم.

نظریه روان تحلیلی فروید

مرحله دوم: مرحله معقدی

✓ یکسال و نیمگی تا سه سالگی

✓ آموزش آداب توالت رفتن

شیوه آزارگر طردکننده: شخصیت پرخاشگر معقدی / رفتار خصمانه و آزارگرانه

مرحله معقدی

شیوه آزارپذیر: لذت اصلی متوجه نگهداری مدفوع است / لجباز و خسیس

نظریه روان تحلیلی فروید

مرحله سوم: مرحله احلیله (آلتے یا ادیپے)

✓ سنین ۳ تا ۶ سالگی

✓ آخرین مرحله پیش تناسلی

✓ **عقدہ ادیپ:** مادر هدف عشق پسر بچه / اضطراب اختگی / واپس زدن (سرکوبی) امیال جنسی خود به مادر را در ناخود آگاه خویش دفع می کند / پسر به جای اینکه با پدرش بجنگد با او همانندسازی می کند / فرامن (وجدان)

✓ **عقدہ الکترا:** خیالبافی رمانتیک دختر در مورد پدرش

نظریه روان تحلیلی فروید

مرحله چهارم: مرحله نهفتگی

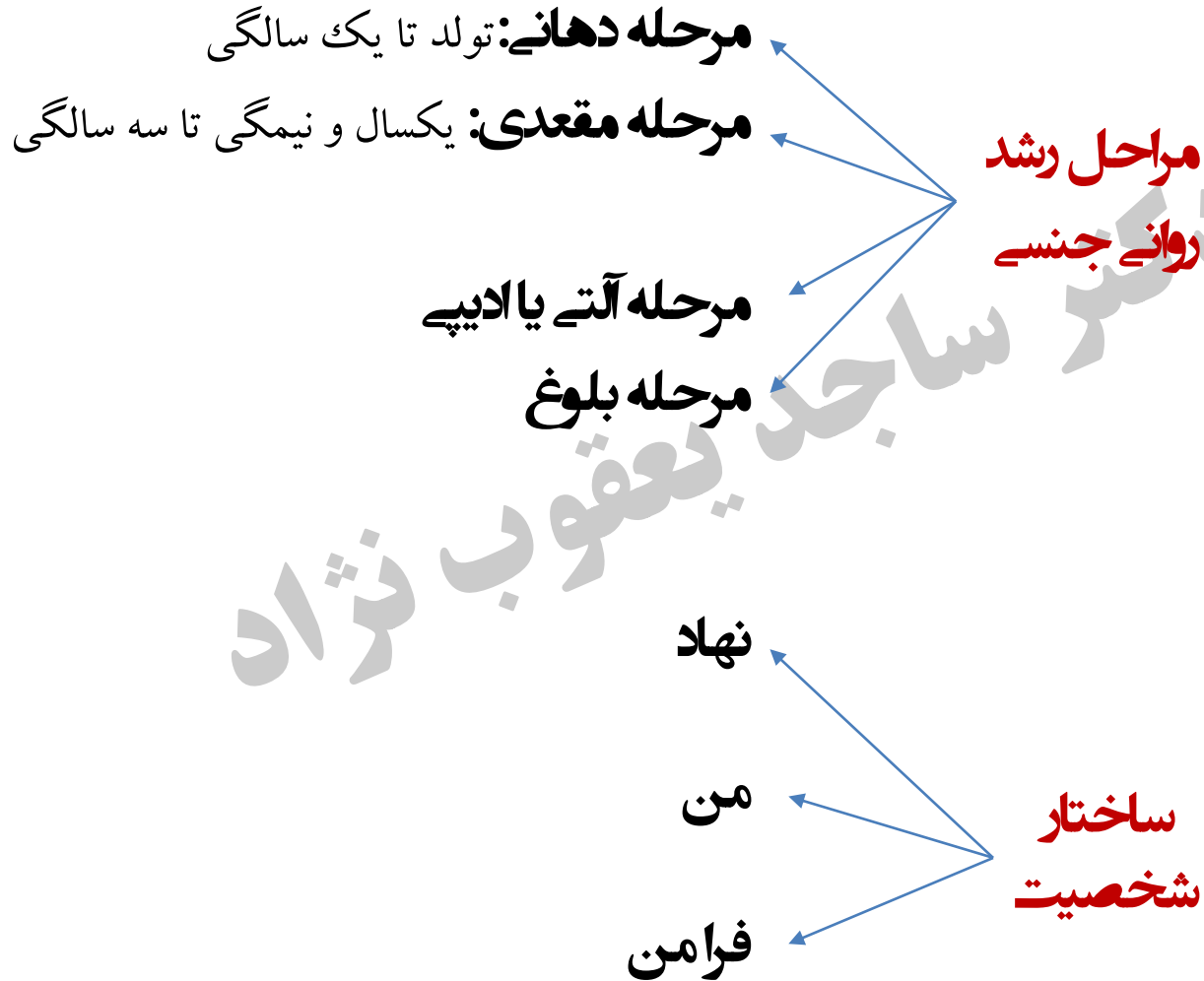
- ✓ حدود ۶ سالگی تا ۱۱ سالگی
- ✓ مرحله استراحت و تحکیم و مواضعی است که کودک بدست آورده
- ✓ فعالیت‌های مدرسه، سرگرمی‌ها، ورزش، ایجاد دوستی با اعضای هم جنس
- ✓ وسواسی شدن شخصیت

مرحله پنجم: مرحله بلوغ (تناسلی)

- ✓ آخرین مرحله رشد روانی-جنسی
- ✓ انرژی جنسی با نیرویی زیاد شروع به فعالیت می‌کند و دفاع‌های مستقر را تهدید به فروپاشی می‌کند.
- ✓ بحران نوجوانی

ساجد یعقوب نژاد

نظریہ روان تحلیلی فروید

سازمان شخصیت

نکات مهم

- نقش مرکزی من
- انواع اضطراب از نگاه فروید
- واقعے؛ نروٹیک؛ اخلاقے
- رویاها و کارکرد آنها از نگاه فروید

سطوح آگاهی سه سطح ذهن (شخصیت)

دکتر ساجد یعقوب نژاد

کاربردهای عملی نظریه فروید

- نظریه فروید از درمان بالینی بیماران سرچشمه گرفته است.
- هدف اساسی روانکاوی؛ بازیابی تجربه های سرکوب شده و مهار شده است.
- درمان کودکان با درمان بزرگسالان متفاوت است.

انتقادهای به نظریه فروید

- انسان شناسان: وابسته به فرهنگ بودن نظریه فروید.
- تعصب فرهنگی نسبت به زنان
- فردگرایی

ساختار نظریه های روانکاوی

آنا فروید

آنا فروید بیش از حد مجذوب **جایگاه من** در نظریه ساختاری فروید شد. در حالیکه پدرش بیشترین تلاش خود را معطوف به نهاد و ناخود آگاه کرده بود.

می توان او را در زمره **نخستین نظریه پردازان و بنیانگذاران روانشناسی روانکاوی** **کودک و نوجوان** قرار داد.

انواع اضطراب از دید آنا فروید

انواع اضطراب از دید آنا فروید

اضطراب جدایی: یعنی ترس از بین رفتن و مردن از گرسنگی، ترس از تنهایی و ناتوانی.

ترس از دست دادن موضوع عشق: به منزله موقعیت ثبات موضوع عشق (مرحله پایداری موضوع یا دوام شی) توصیف شده است.

اضطراب واقعی: ترس خیالی از ناقص سازی احلیلی می تواند توسط کودک به عنوان ترسی در واقعیت، تجربه شود.

اضطراب ناشی از قدرت کشاننده ها: در مرحله ادیپی و به هنگام بلوغ و نیز به هنگام یائسگی یا فرایند سایکوتیک، مشاهده می گردد.

اضطراب فرامنی: سرچشمه یک اضطراب اخلاقی است و در نوروز بزرگسالان مشاهده می شود.

مکانیزم‌های دفاعی از دید آنا فروید

اقدامات روانی هستند که هیجان‌های ناخوشایند (همچون اضطراب، افسردگی و خشم) را از حیطه هوشیاری (خود آگاه) به بیرون می‌رانند.

مکانیزم‌های دفاعی دوره کودکی

مکانیزم دفاعی بعد از دو سالگی

مکانیزم‌های دفاعی دوره نوجوانی

مکانیزم‌های دوره بزرگسالی

ساجد یعقوب نژاد

مکانیزم‌های دفاعی دوره کودکی؛ مراحل مقدماتی دفاع

مکانیسم نفی بر اثر خیال: کودک بهنجار / هذیانی. نفی واقعیت به کمک خیالی ساختن آن.

نفی به وسیله اعمال و گفتار: کودک به هنجار / شکل اولیه امحا رویداد عاطفی گذشته / کمتر از نفی از راه خیال مورد استفاده قرار می گیرد / کودک در این مکانیسم به نوعی مشارکت اطرافیان متوسل می شود.

در خود خیزدن ایگو در مقابل یک خطر برونی: محدود کردن فعالیت‌های من.

مکانیزم‌های دفاعی دوره کودکی؛
مراحل مقدماتی دفاع

مکانیزم دفاعی بعد از دو سالگی

مکانیسم همانندسازی با پرخاشگری

مکانیزم‌های دفاعی دوره نوجوانی

ریاضت طلبی

نوجوان می‌کوشد از هر نوع لذت جسمی پرهیزد.
فرایندی ابتدایی‌تر و ناپخته‌تر از سرکوب‌گری است.

عقل‌سازی

در عقل‌سازی، نوجوان به جای آنکه از کشاننده‌ها فرار کند (همانند وضعی که در ریاضت‌طلبی وجود داشت) رغبت خود را متوجه آن‌ها می‌سازد؛ اما این توجه صرفاً جنبه انتزاعی و عقلی دارد و در نتیجه با چنین رفتاری در صدد انجام وظایفی که واقعیت بر او تحمیل می‌کند، نیست.

مکانیزم‌های دفاعی
دوره نوجوانی

مکانیزم‌های دوره بزرگسالی

مکانیزم‌های دوره بزرگسالی

سرکوبی: اساسی‌ترین مکانیسم دفاعی و سنگ بنای فهم همه مکانیزم‌ها. مبارزه علیه اضطرابی است که وابسته به غرایز جنسی است.

واپس‌روی: بازگشت ناهشیار و دفاعی، به یک گفتار، خیال و یا یک رفتار معنادار که فرد قبلاً آن را تجربه کرده است.

وارونه‌سازی: نشان دادن تکانه مخالف است.

جداسازی: تاکید بر جدا کردن تجسم آزاردهنده از قلمرو عاطفی

امحاء رویدادهای عاطفی گذشته: فرد، آنچه را که به وجود آورده است از بین می‌برد.

فرافکنی: نسبت دادن تکانه به فرد دیگر.

درون‌فکنی: ادغام ویژگی‌های مثبت دیگران را در ایگو

بازگشت علیه خود

تبدیل به واکنش متضاد

والایش: تغییر انرژی به مجاری که برای جامعه قابل قبول و تحسین برانگیز هستند.

ساجد یعقوب نزهادر

دکتری روانشناسی ۱۴۰۰

به اعتقاد آن فروید کدام مکانیسم دفاعی مرتبط با مرحله ادیپی تحول است؟

- (۱) جابه‌جایی (۲) سرکوب (۳) فرافکنی (۴) واکنش‌سازی

دکتر ساجد یعقوب نژاد

ساختار نظریه های روانکاوی

اریک اریکسون

اریک اریکسون نظریه فروید را از سه نظر گسترش داد:

(۱) **مراحل رشد فروید را گسترش داد.** فروید بر کودکی تاکید کرد و اعلام کرد که شخصیت تقریباً در ۵ سالگی شکل می گیرد، در حالی که اریکسون معتقد بود شخصیت در طول عمر، در هشت مرحله متوالی، به رشد کردن ادامه می دهد.

(۲) **بر من (ایگو) بیشتر از نهاد تاکید کرد.** از نظر اریکسون، من، بخش مستقل شخصیت است و وابسته به نهاد یا خدمتگزار آن نیست.

(۳) **روی تاثیر نیروهای فرهنگی و تاریخی بر شخصیت تاکید کرد.** او معتقد بود که ما به طور کامل تحت کنترل عوامل زیستی فطری در کودکی قرار نداریم.

ساجد یعقوب نزهادر

نظریه مرحله ای اریکسون

معادل مرحله دهانی فروید و گسترش مرحله دهانی
اعتماد: همسانی، قابل پیش بینی بودن و اتکا در اعمال مراقبان و
والدین

بی اعتمادی: در دسترس نبودن والد
دندان در آوردن و اعتماد نوزاد به خود
اولین نشانه اعتماد به مادر: اجازه به مادر به دور شدن
ضرورت تجربه توأم اعتماد و بی اعتمادی
هسته اصلی نیرومندی من: امیدواری

اعتماد اساسی
در برابر بی اعتمادی

معادل مرحله مقعدی و گسترش آن (سالهای دوم و سوم زندگی)
استفاده مکرر از واژه های من و مال من و نه
خودمختاری در برابر مقررات اجتماعی
شرم شک ناشی از فشارهای اجتماعی
من نیرومند بر مبنای اراده

خودمختاری در برابر
شرم و شک

ساجد یعقوب نزهادر

نظریه مرحله ای اریکسون

معادل مرحله آلتی فروید
روش اساسی این مرحله؛ تجاوز یا حریم گذاری
ابتکار: طراحی افکار و حرکت به پیش
احساس گناه؛ حس شکست
ایجاد من برتر

ابتکار در برابر
احساس گناه

معادل نهفتگی
سازندگی: آموختن مهارت‌های جدید، کار کردن و بازی با همسالان
حقارت و بی کفایتی
حل موفقیت آمیز: شایستگی

سازندگی در
برابر حقارت

ساجد یعقوب نژاد

SAJED. Y AGHOOBNEZHAD

نظریه مرحله ای اریکسون

ویژگی های مراحل رشد در نگاه اریکسون

ویژگی های
مراحل رشد
در نگاه اریکسون

به الگوهای رفتاری با کیفیات مختلف اشاره دارند.
موضوعاتی کلی را توصیف می کنند.
به صورت توالی ثابت آشکار می شوند.
از نظر فرهنگ به جنبه جهانی دارند.

دکتر ساجد یعقوب نزهادر

ارشد روانشناسی ۱۴۰۱

به اعتقاد اریکسون، کدام ویژگی به عنوان یکی از عناصر زاینده‌گی به‌شمار می‌آید؟

- (۱) حساسیت‌زدایی (۲) همانندسازی (۳) سبک اسنادی (۴) خلاقیت

ارشد روانشناسی ۱۴۰۱

در نظر اریکسون، برداشت از خود به‌عنوان فردی که در آموختن مهارت‌ها و انجام وظایف احساس توانمندی می‌کند، پس از حل کدام بحران شکل می‌گیرد؟

- (۱) هویت‌یابی - سردرگمی نقش (۲) ابتکار - احساس گناه
(۳) کارآیی - شک و شرم (۴) زاینده‌گی - رکود

ارشد روانشناسی ۱۴۰۰

به اعتقاد اریکسون کدام مورد بیانگر تلاش متفکرانه برای دستیابی به ارزش و معنای زندگی در رویارویی با مرگ است؟

- (۱) امید (۲) ابتکار (۳) وفاداری (۴) خردمندی

دکتر ساجد یعقوب نژاد

مقایسه دیدگاه اریکسون و پیاژه

مقایسه دیدگاه اریکسون و پیاژه

- توجه اریکسون و هیجانات گوناگون.
- تاکید اریکسون به قابل پیش بین بودن و وابستگی.
- شبهت دو نظریه در تاکید به خودمختاری و کنجکاوی

جمع بندی نظریه اریکسون

گسترش روان تحلیل گری.
درک نوین از دخالت عوامل اجتماعی.
تاکید بر رشد در فرایند رشد سالم.
انتقاد: وایت؛ تلاش اریکسون برای پیوند جنبه های رشد با مناطق لیبیدوی فروید
گیلیگان؛ تاکید بیش از حد بر رشد استقلال
ابهام در ارائه مفاهیم

جیمز مارسیا

مارسیا در روند شکل گیری هویت دو مفهوم اساسی را مطرح می کند:

✓ **بحران (Crisis):** بحران، دینامیک است.

مارسیا بحران را به جستجوی هویت در زمینه های اجتماعی تعریف می کرد. اصطلاح بحرانی به دو معنی به کار می رود:

۱. **فرایند جستجوگری:** فرایند کنجکاوی و اکتشاف است که بعد از آن فرد به تعهد و تشخیص و هویت دست پیدا می کند.

۲. **حالت بلا تکلیفی:** فرد در خصوص انتخاب شغل، داشتن الگوهای دوستی، تمایلات جنسی، گرایش مذهبی، ارزش های اخلاقی و اجتماعی، هدف هایی که دنبال می کند و ظرفیت های بین فردی و اجتماعی اش مردد است.

✓ **تعهد (Commitment):** تعهد، ایستا و ثابت است.

ساجد یعقوب نزهادر

SAJED. Y AGHOOBNEZHAD

انواع پایگاه هویت از نظر ماریسیا

اكتساب هویت یا هویت موفق یا هویت دست یافته: فرد به استقلال دست پیدا کرده، به ثبات رفتاری رسیده، جهت مندی معینی در زندگی پیدا کرده و رفتارش عقلانی است.

وقفه هویت یا تعلیق هویت یا هویت دیررس: افراد هنوز به تعهد نرسیده‌اند و در روند اول یعنی حالت بحرانی هستند.

هویت بازداری شده یا ضبط هویت یا هویت زودرس: فرد به مرحله تعهد رسیده، بدون این که مرحله بحرانی را پشت سر گذاشته باشد.

هویت مغشوش یا پراکنده: نه در حال طی کردن بحراند و نه تعهد مشخصی پیدا کرده‌اند.

انواع پایگاه هویت
از نظر ماریسیا

دکتری روانشناسی ۱۴۰۱

جیمز مارسیا در تشخیص پایگاه‌های هویت از کدام روش استفاده کرد؟

- (۱) آزمایش (۲) تحلیل عاملی (۳) قوم‌نگاری (۴) مصاحبه نیمه ساختاری

ارشد روانشناسی ۱۴۰۱

طبق نظر جیمز مارسیا، داشتن تعهد بدون تجربه بحران بیانگر کدام وضعیت هویتی است؟

- (۱) کسب‌شده (۲) پیش‌رس (۳) پراکنده (۴) معوق

ساختار نظریه های روانکاوی

مارگارت ماہلر

دو پیشرفت اساسی در مفاهیم روانپریشی کودکان:

❖ **لئوکانر؛ در خود ماندگے اوایل کودکی (اتیسم)**

❖ **مارگارت ماہلر؛ روانپریشے همزیستے**

تحقیق بر روابط در حال پیشرفت مادر-نوزاد

ماہلر معتقد بود مراحل رشد طبیعی با یکدیگر همپوشی دارند. هر مرحله به طریقی پایدار می ماند. اما موفقیت در رشد مربوط به هر مرحله، به طور طبیعی در زمان های ویژه ای به هنگام نوزادی و اوایل کودکی رخ می دهد.

مراحل رشد بهنجار از نگاه ماهر

مراحل رشد بهنجار از نگاه ماهر

مرحله در خود ماندگه بهنجار (تولد تا یک ماهگه):

حالت فیزیولوژیک نوین
در اغلب اوقات بر اساس حس های درونی خود - نه موضوعات و
احساسات بیرونی - عمل می کنند.

مرحله همزیسته بهنجار (یک تا ۱۵ ماهگه):

لذت بیشتر از محرک ها
لبخند اجتماعی نوزاد
حس قدرت مطلق
لنگر ایمن

مراحل رشد بهنجار از نگاه ماهر

خورده مرحله تمایز (۵ تا ۹ ماهگی):

در ۵ ماهگی بررسی های نوزاد متمرکزتر، طولانی تر و فعال تر می شود.

در حدود ۶ ماهگی، نوزادان از مادر فاصله می گیرند تا بهتر بتوانند به او نگاه کنند.

الگوی بازرسی پشت سر

در ۷ ماهگی بسیاری از نوزادان، ترس از غریبه را از خود نشان می دهند.

جدایی و تفرد

مراحل رشد بهنجار
از نگاه ماهر

مرحله تفرد/ جدایی

تمرین کردن اولیه (۹ تا ۱۲ ماهگی)

سینه خیز رفتن
نقطه اتکا در خانه

ساجد یعقوب نزهادر

مراحل رشد بهنجار از نگاه ماهر

تکمیل خرده مرحله تمرین کردن (۱۲ تا ۱۵ ماهگه)

درگیری عاشقانه ای با دنیا

نزدیکه خواهی (۱۵ تا ۲۴ ماهگه)

به شدت از مادر و نیاز خویش به او آگاه هستند.

نقطه اتکا در خانه

دنیا وسیله سرگرمی او نیست

تجربه کردن شک

رفتار کودک معمولاً آشفته کننده و توأم با توقع زیاد است

آغاز ثبات شیء هیجان و تثبیت فردیت (۲۴ تا ۳۰ ماهگه)

تصویر درونی مثبت از مادر

ثبات شیء هیجانی

مراحل رشد بهنجار
از نگاه ماهر

مرحله تفرد/ جدایی

برای رسیدن به ثبات شیء دو شرط لازم است. نخست اینکه کودک باید به ثبات شیء، مفهومی که پیاز م طرح کرده است دست یابد. دوم اینکه کودک به چیزی نیاز دارد که اریکسون آن را اعتماد اساسی می نامید

ساجد یعقوب نزهادر

SAJED. Y AGHOOBNEZHAD

ارشد روانشناسی ۱۴۰۱

طبق نظر ماهر، آغاز حس اعتماد، مربوط به کدام مرحله است؟

(۲) تثبیت فردیت

(۱) در خودماندگی بهنجار

(۴) همزیستی

(۳) تفرد و جدایی

ارشد روانشناسی ۱۴۰۰

به گفته مارگارت ماهر، کودکان تحت تأثیر خطای حسی نمی‌توانند وجود خود را از مراقب متمایز کنند. کدام مفهوم بیانگر این پدیده است؟

(۴) خودشیفتگی اولیه

(۳) پایداری جسم

(۲) افتراق شیء

(۱) همزیستی بهنجار

نکات مهم دیدگاه ماهر

- ✓ ماهر کار با نوزادان را به همراه مادرشان آغاز کرد.
- ✓ ماهر به شدت به **دسترس پذیری هیجانی** مادر همراه با آرامش و ایمنی تاکید نمود
- ✓ ماهر نظریه فروید را به سمت یک **جهت گیری بین فردی** سوق داد.
- ✓ منتقدین ماهر را به دلیل اطلاق **حالت های مرضی دوران طفولیت** مورد انتقاد قرار داده اند. یعنی اینکه ماهر ابتدا سعی کرده است تا حالت های مرضی (در خودماندگی) را درک کند و سپس آنها را در یک دوره طفولیت بهنجار در نظر بگیرد. در واقع آنها معتقدند که تحلیل فیلم های بسیار دقیقی که از تعاملات مادر-نوزاد گرفته شده، نشان می دهند که نوزاد علاقه مندی زیادی به واقعیت بیرونی دارد و این توانایی را نیز دارد تا آن را خارج از خویش، احساس کند.

اصول درمانی اقسام از نگاه بتلھامیم

✓ عشق و پرستاری

✓ خودمختاری

✓ نگرش نسبت به نشانه‌ها

✓ پدیدارشناسی

دکتر ساجد یعقوب نژاد

ساختار نظریه های روانکاوی

اونست ساختل

یادزدودگے دوران کودکے

شیوہ های ادراکے تجربه (پیش کلامے)

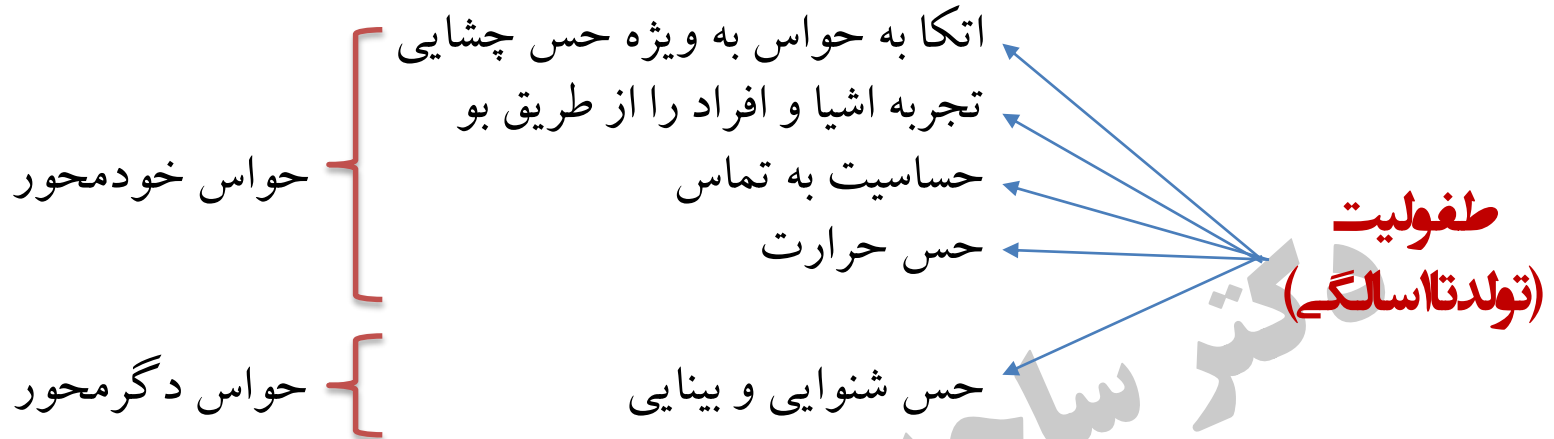
اوایل کودکی (۱ تا ۵ سالگی)

طفولیت (تولد تا ۱ سالگی)

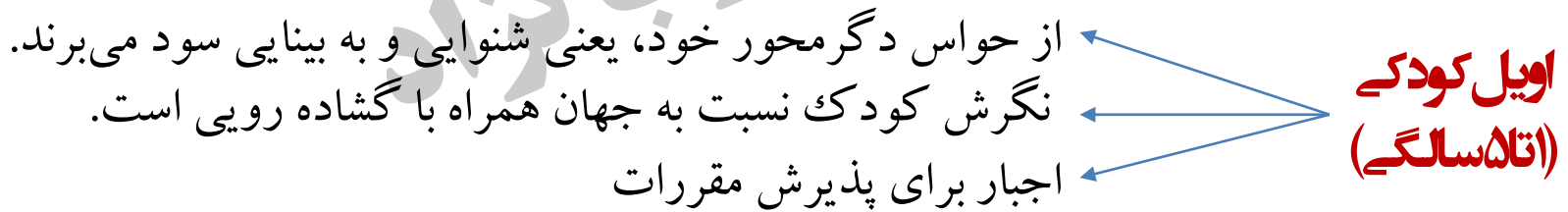
دکتر ساجد یعقوب نژاد

انست ساختل

حافظه بزرگسالان که غالبا کلامی است، برای یادآوری تجربه حواس خودمحور، ضعیف است.

در میان بزرگسالان، اساسا افراد هنرمند حساس هستند که دیدگاه کودکانه خود را برای دیدن جهان به گونه ای تازه، روشن و بی سابقه حفظ می کنند.

کاربردهای ضمنی نظریه ساختل در تعلیم و تربیت

- صبور باشیم و کنجکاوی جسورانه کودک را تشویق کنیم.
- بزرگسالان با توضیح دادن همه چیز برای کودک، کنجکاوی او را از بین می برند.

ساجد یعقوب نژاد

انتقادهای از نظریه ساختل

- احتمالاً اهمیت حس بینایی را در نوزادان دست کم گرفته است.
- تصویری یک طرفه از زبان ارائه کرده است.

ساختار نظریه های روانکاوی

کارل یونگ

- نظریه روان تحلیلی مربوط به دوران بزرگساله و پیری
- هسته اصلی تحقیقات یونگ را تا پایان عمر او، **کشف ناخودآگاه و نمادها و سمبل های آن** تشکیل داد. او به طور مداوم رویاها و خیال پردازی های خویش و بیمارانش را مورد بررسی قرار داد.
- به طور گسترده به مطالعه **اساطیر هنرهای بے شمار** در فرهنگ های مختلف جهان پرداخت و در آنها ردپایی از آرزوها و تنش های **ناخودآگاه همگانه** را یافت.

ساجد یعقوب نزهادر

ساختار شخصیت در نگاه یونگ

من (ایگو): خود آگاه: آگاهی از دنیای بیرون و درون

پرسونا (نقاب): نقاب من

سایه: ویژگی‌ها و هیجان‌هایی که نمی‌توانیم بپذیریم
در رویا سایه به صورت افراد همجنس برون‌فکنی می‌شود.
سایه غالباً منفی است.

آنیما و آنیموس: جنبه‌های زنانه و مردانه شخصیت

آنیما: جنبه زنانگی یا زن درونی مردان

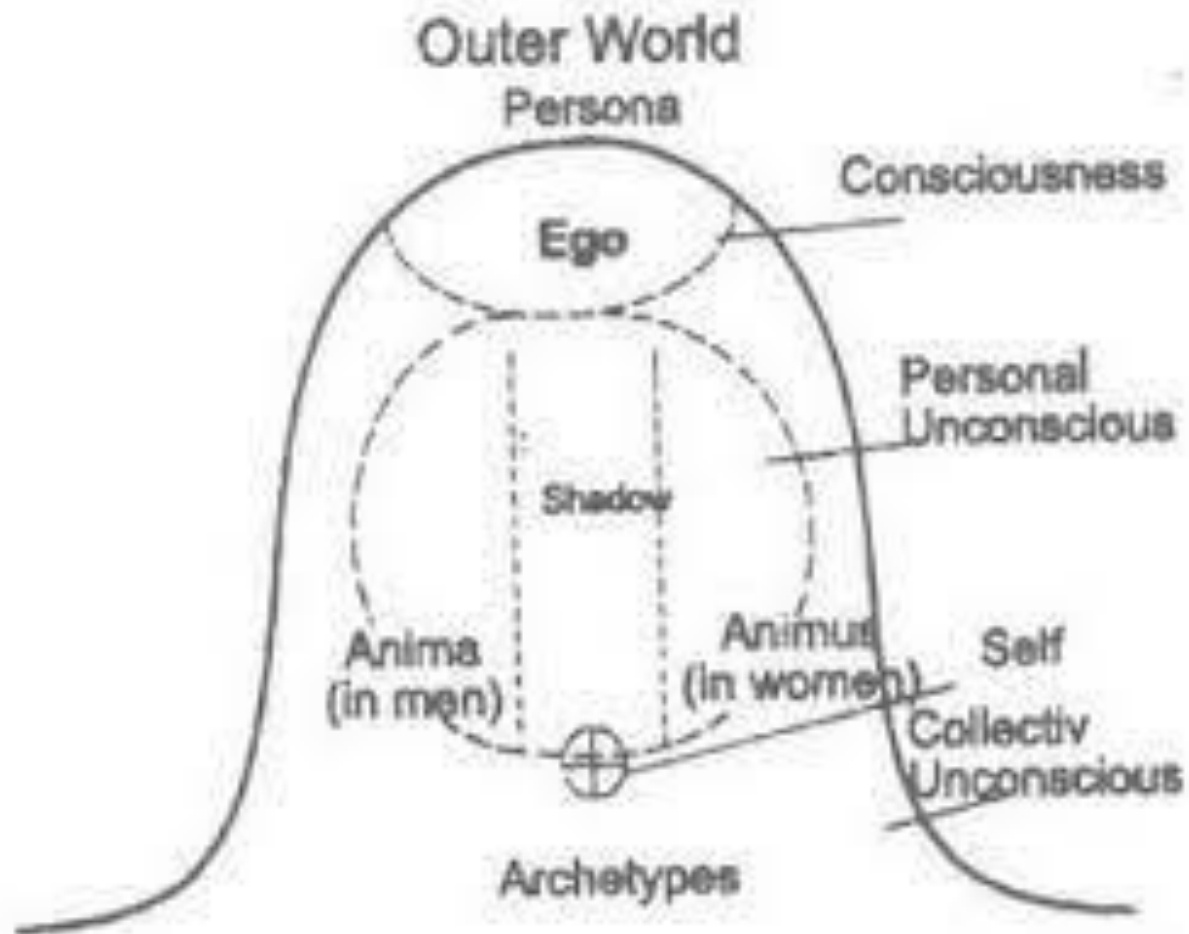
آنیموس: مرد درونی زنان

ناخودآگاه شخصی: تمایلات و احساسات واپس زده شده در زندگی

ناخودآگاه جمعی: به ارث برده شده و تمامی نوع بشر در آن درگیر هستند.

ناخودآگاه جمعی، از انرژی ذاتی فرد تغذیه می‌شود. به تمایلاتی که کهن الگوها (آرکی تایپ‌ها) نامیده می‌شوند، نیرو می‌بخشد و آنها را سازمان می‌دهد.

ساختار شخصیت
در نگاه یونگ

کهن الگوها در نگاه یونگ

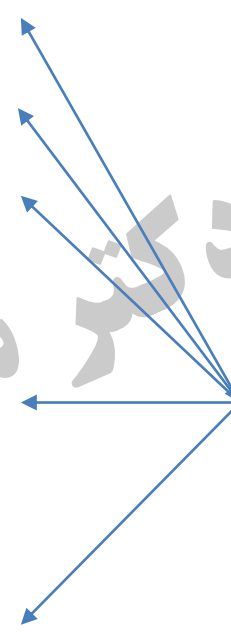
- ✓ کهن الگوها شامل تصاویری از مادر زمین و پیرزن خردمند، پیرمرد خردمند، حیوانات، تولد دوباره، مرگ، شیطان، جادوگر هستند.
- ✓ کهن الگوها غیر قابل شناسایی هستند و وابسته به غرایز حیوانات وابسته هستند.
- ✓ مهمترین کهن الگو، همان خویشن ماست؛ تلاش ناخود آگاه ما برای وحدت، کمال و معنایابی

دکتر ساجد یعقوب نزهاد

نظریه رشد یونگ

- اولین دوره زندگی که تا سنین ۳۵ یا ۴۵ سالگی است.
- زمان گسترش به طرف دنیای بیرونی است.
- نیروهای رشی رشد، ایگو (من) را هدایت می کنند و ظرفیت های آن را در کنار آمدن با دنیای بیرونی، آشکار می سازند.
- افراد جوان می آموزند تا با دیگران کنار بیایند و سعی می کنند تا جایی که امکان دارد پاداش های اجتماعی کسب کنند.
- اغلب زنان برای اینکه خصایص زنانه و اغلب مردان برای آنکه خصایص مردانه خویش را رشد دهند تحت فشار اجتماعی قرار می گیرند.

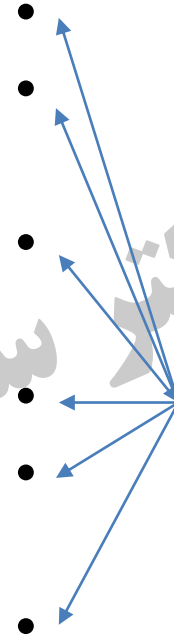
نیمه اول زندگی

نظریه رشد یونگ

- حدود ۴۰ سالگی
- فرد احساس می کند که اهداف و جاه طلبی هایی که زمانی فناپذیر به نظر می رسیدند، معنای خود را از دست داده اند.
- روان، شخص را وامی دارد تا به درون توجه کند و به جستجوی معنای زندگی خود بر آید.
- فردیت یافتگی
- بزرگترین شکست هنگامی رخ می دهد که فرد به اهداف و ارزش های نیمه اول زندگی خود بچسبد.
- دوره ی میانه ی بزرگسالی (۴۰ تا ۶۵ سالگی) را «نیمروز (ظهر) زندگانی» می نامد.

بحران اواسط زندگی

نظریه رشد یونگ

- با افزایش سن، تفکر و اندیشه، نگاره‌های درونی، سهم بیشتری را در زندگی بشر ایفا می‌کنند.

- شخص به خاطراتش اجازه می‌دهد تا در برابر چشم ذهن، آشکار شوند.

پیری

دکتر ساجد یعقوب نژاد

ارشد روانشناسی ۱۴۰۰

نظریه کارل یونگ در چارچوب کدام رویکرد قرار دارد؟

(۱) بوم‌شناسی

(۲) ساختار زندگی

(۳) هنجاری - مرحله‌ای

(۴) زمان‌بندی رویدادها

دکتر ساجد یعقوب نژاد

نکات مهم نظریه یونگ

- ✓ بخش اعظم نظریه یونگ از کار با بیمارانش شکل گرفت که به او در فهم ناخودآگاه کمک کرد.
- ✓ روانکاوی یونگ بیشتر برای بزرگسالان و افراد مسن قابل کاربرد است.
- ✓ عقاید یونگ برای کسانی که تجربه روانکاوی ندارند مناسب است.
- ✓ یونگ نه تنها ناخودآگاه جمعی را مطرح کرد، بلکه همچنین ادراک فراحسی و پدیده های مرتبط با آن را باور داشت.
- ✓ دانیل لوینسون نظریه خود را بر اساس مفاهیم یونگی بنا نمود.

نظریه دانیل لوینسون

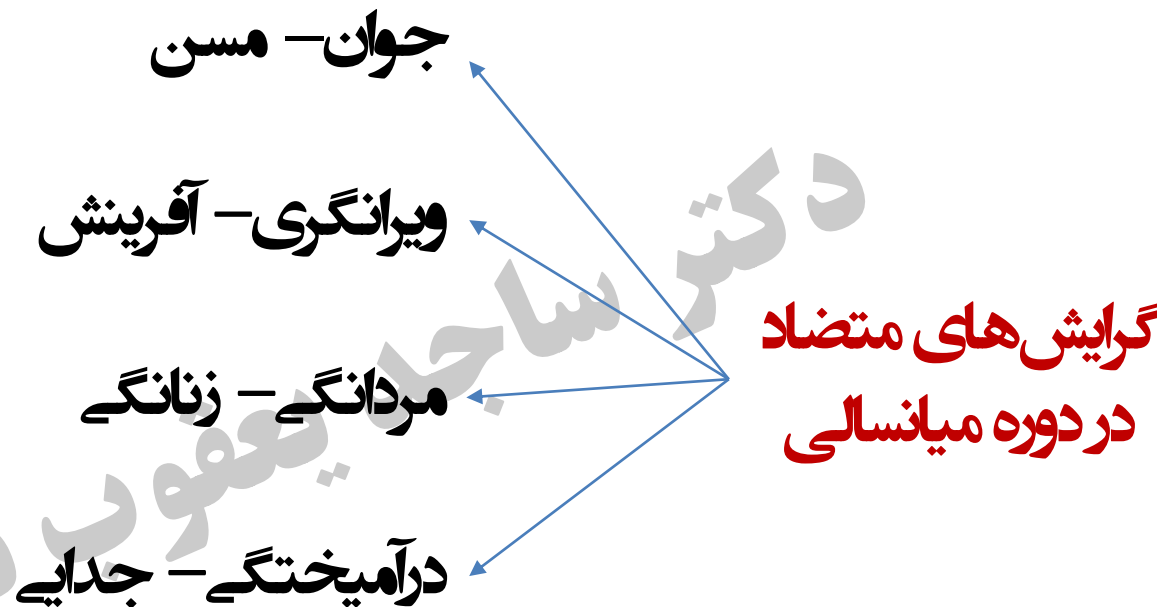

هدف تحول در بزرگسالی بنا کردن یک **ساختار برای زندگی** است. ساختار زندگی مفهوم مهمی در نظریه‌ی لوینسون است و عبارت است از: **الگوی طرح اساسی زندگی فرد در هر لحظه‌ی معین**. اجزای تشکیل دهنده آن روابط فرد با دیگران، اعم از افراد، گروه‌ها و موسسات هستند.

این ساختار هم **جنبه بیرونی** دارد، مثل شرکت در نظام اجتماعی فرهنگی، اقتصادی و هم **جنبه‌ی درونی** مثل ارزش‌ها، خواب دیدن‌ها و زندگی عاطفی فرد.

نظریه لوینسون در مورد میانساله بسیار تحت تاثیر نظریه تحلیل یونگ است.
نظریه لوینسون یک **نظریه علمه و پژوهش محور** است.

گرایش‌های متضاد در دوره میانسالی

تحول بزرگسالی در نظریه لوینسون

دکتری روانشناسی ۱۴۰۰

دانیل لوینسون، یافته‌های خود را در مورد میان‌سال‌ی عمدتاً براساس کدام رویکرد روان‌شناسی تعبیر و تفسیر کرده است؟

(۲) فردنگر آدلر

(۱) تحلیلی یونگ

(۴) میان فردی سالیوان

(۳) روابط موضوعی ملانی کلاین

دکتر ساجد یعقوب نژاد

ساختار نظریه های کردارشناسانه

نظریه گزل

نظریه والن

نظریه های ریشی (نمو)

دکتر ساجد یعقوب نژاد

آرنولد گزل

گزل یکی از مشهورترین روانشناسان آمریکا و **پیشگام**
مکتب رشد داخله (نمویافتگی)، عقیده داشت **رشد**
داخله یعنی تغییرات ساختاری، تابع خصوصیات
کروموزوم سلول بارور شده و محیط هستند.

گزل قلمرو مطالعات خود را رشد کودک از حد زندگی
جنینه تا نوجوانی با تاکید بر دوره شیرخوارگی قرار داد.
گزل را به عنوان **پدر روانشناسی کودک** میشناسند.

اندیشه‌های گزل موجب **پیدایش نهضت هنجاریابی در رواند رشد** گردید.

رشد از نگاه گزل

- نخست اینکه کودک محصول **محیط** خویش است.

- رشد کودک از درون و بر اثر عمل ژن‌ها هدایت می‌شود که او این فرایند را **رشد** نامید.

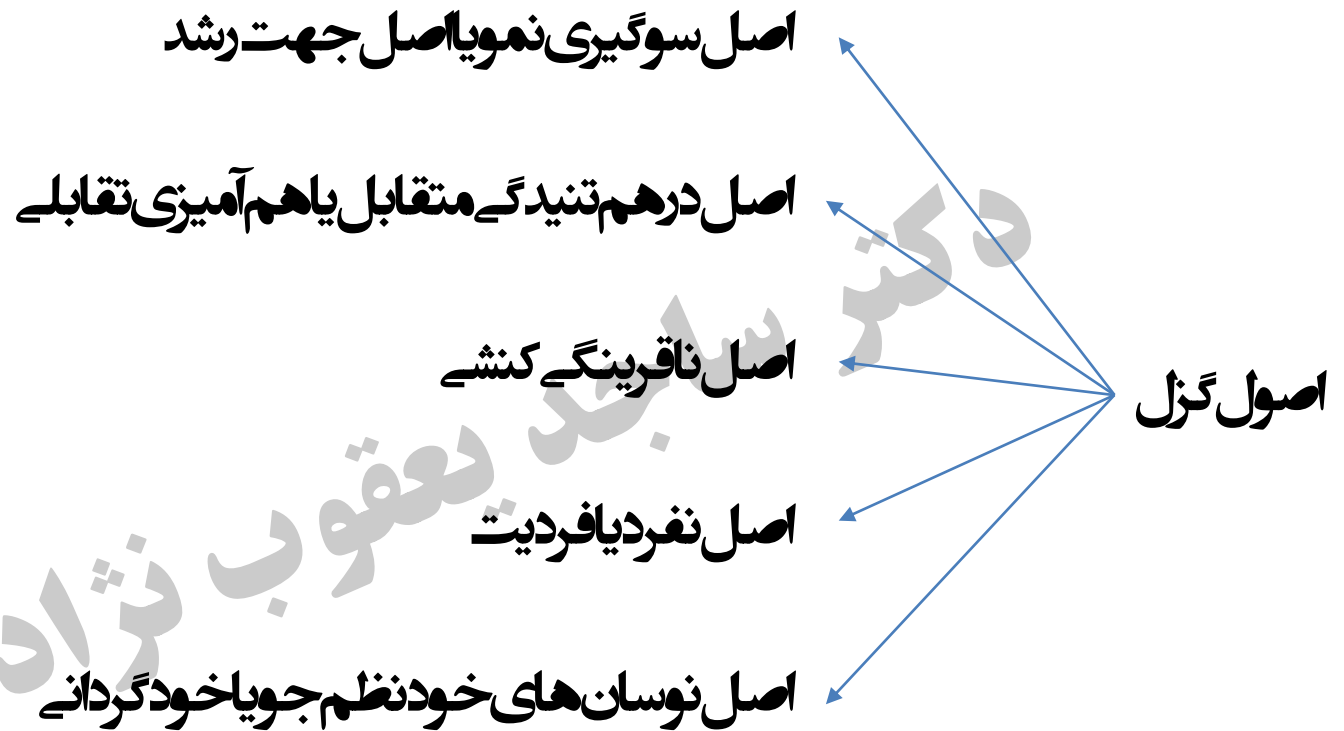
- رشد فرایندی است که از **درون فرد** سرچشمه می‌گیرد و محیط تنها یک تاثیر فرعی بر این فرایند دارد.

دو نیروی عمده در رشد

از نگاه گزل

مطالعه الگوها

ساجد یعقوب نزهادر

ارشد ۱۴۰۰

آرنولد گزل معتقد بود که ساز و کارهای رشد درونی آن قدر نیرومند هستند که انسان تا حد زیادی می‌تواند رشد خود را منظم کند. او در تبیین این پدیده از کدام مفهوم استفاده کرده است؟

- (۱) خودمیان بینی (۲) خودکارآمدی (۳) خودمختاری (۴) خودگردانی

دکتر ساجد یعقوب نژاد

نیمرخ رفتار در دیدگاه گزل

نیمرخ رفتار در دیدگاه گزل

تولد تا یک ماهگه: تطبیق یا سازش کلی

یک تا هفت ماهگه: درک و لمس محیط اطراف / لبخند اجتماعی

هفت تا هجده ماهگه: مرحله فعال تحول حرکتی

هجده ماهگه تا سه سالگه: راه رفتن / حرف زدن / ظرفیت جسمی

سه تا پنج سالگه: دو راهی ها

پنج تا ده سالگه: جاندار پنداری / دیاگرام رابطه

ده سالگه تا شانزده سالگه: گسترش نوجوانی

مراحل رشد در
دیدگاه گزل

نظریه هنری والن

از نخستین روانشناسانی که با درک عمیق خود از مفاهیم و اصول فلسفه علمی به **تبیین تحول نظام ذهنی کودک** پرداخته است.

نظریه والن از بسیاری جهات **شبیه دیدگاه گزل** است و مبتنی است بر **پایه های عصب شناخته و رشد داخله** (نظریه نمو یافتگی) ولی **والن برای محیط (عوامل اجتماعی نقش بیشتری قایل است** برای والن مرحله دارای مفهوم دیالکتیکی است.

اصول تحول روانی از نگاه والن

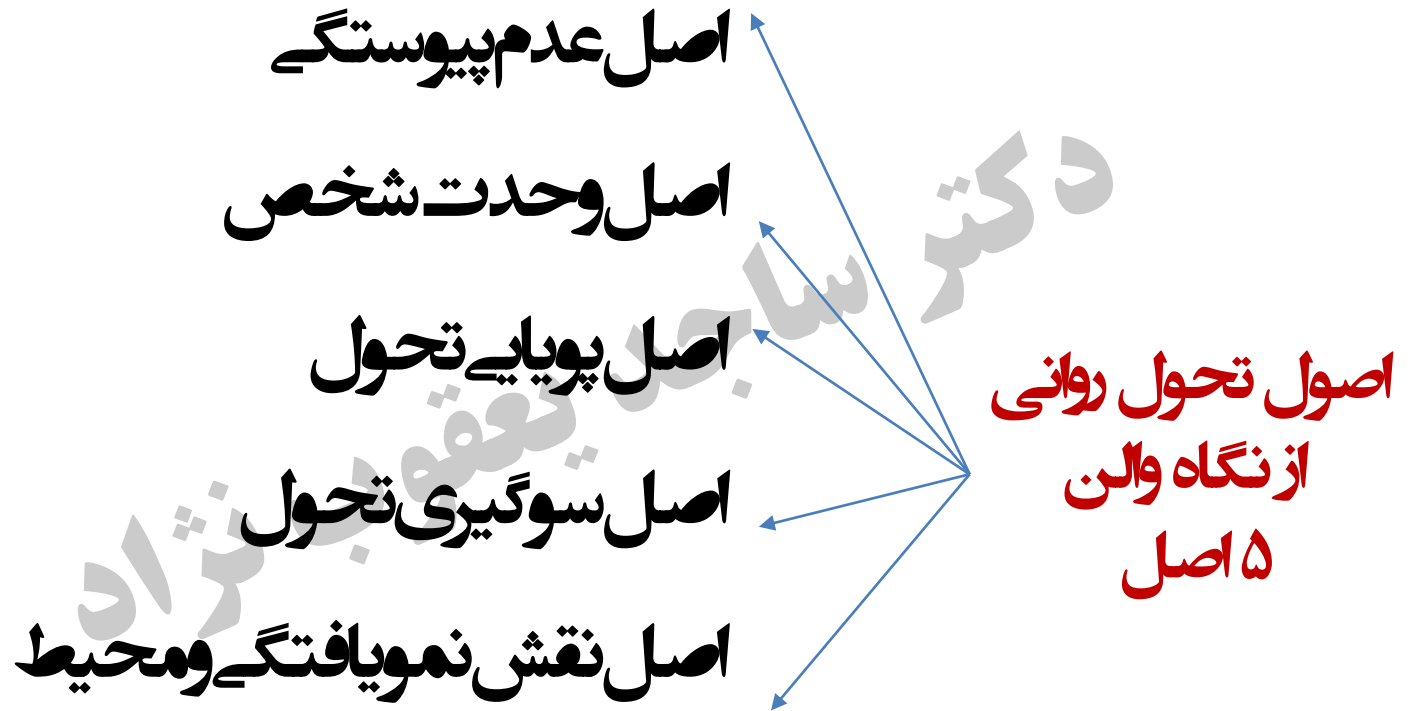
اصل تناوب کنش: گرایش‌های مرکز‌گریز (شناختی) و گرایش‌های مرکز‌گرا (عاطفی) به طور متناوب جانشین یکدیگر می‌شوند

اصل غلبه کنش

اصل توحید و تمایز: غلبه بر تعارضات به معنای پایان مرحله و آغاز مرحله بعدی و تعارضات آن مرحله می‌باشد.

اصول تحول روانی
از نگاه والن
۳ اصل

اصول تحول روانی از نگاه والین

مراحل رشد روانی از نگاه والین

مرحله درون رحمی: همزیستی بدنی یا زندگی انگلی

از تولد تا ۳ سالگی

- برانگیختگی حرکتی از تولد تا ۳ ماهگی
- هیجان پذیری از ۳ ماهگی تا ۶ ماهگی
- حسی- حرکتی از ۶ ماهگی تا ۳ سالگی

دوره شخصیت گرایی

۳ تا ۶ سالگی

- مرحله تضاد و وقفه از ۳ تا ۴ سالگی
- سن لطف یا دلربایی از ۴ تا ۵ سالگی
- مرحله تقلید نقش ۵ تا ۶ سالگی

دوره فکر مقوله‌ای

۶ تا ۱۱ سالگی

دوره نوجوانی (بلوغ)

مراحل رشد روانی
از نگاه والین

دکتر ساجد یعقوب نژاد

ساجد یعقوب نژاد

ساختار نظریه های کردارشناسانه

کردارشناسی، مطالعه رفتار انسان و حیوان دریافت تکاملی آنهاست.

نظریه های کردارشناسی

نظریه تکامل داروین

نظریه لورنز و تین برگر

نظریه بالبی

نظریه اینزورث

نظریه اجتماعی فرهنگی ویگوتسکی

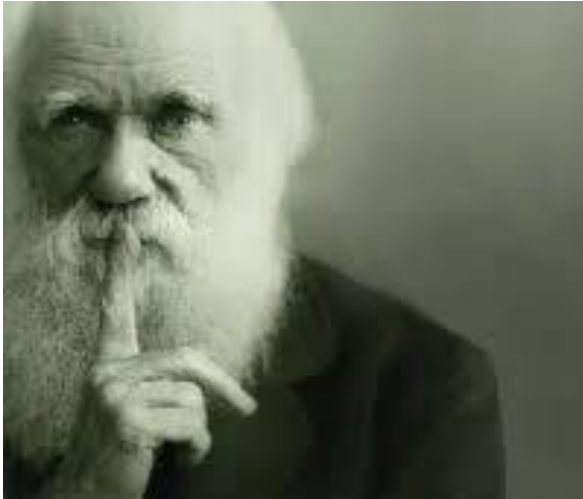
نظریه بازتابشناسی تحولی لئون تیوف

نظریه سیستم های بوم شناختی

دکتر ساجد یاقوب زهادر
SAJED. Y AGHOOBNEZHAD

نظریه تکامل داروین

نظریه انتخاب طبیعی داروین

در میان اعضای یک گونه، تنوع بی پایانی وجود دارد و میان اعضای مختلف، تنها بخشی از آنها که به دنیا می آیند آنقدر زنده می مانند که تولید مثل کنند.

- ✓ در طول نسل های بے شمار، طبیعت آنها را که به بهترین وجه با محیط خود انطباق می یابند، انتخاب می کند.
- ✓ داروین به این موضوع توجه کرد که **رویان اکثر گونه ها به شکل های اولیه آنها بسیار شبیه اند** که این امر، نشان می دهد نسب آنها، اجداد مشترک هستند.
- ✓ داروین چنین مطرح کرد که **پدید آیه فردی**، **پدید آیه نوعی** را تکرار می کند یعنی رشد فردی موجود زنده (پدید آیه فردی)، تاریخچه تکاملی گونه خود (پدید آیه نوعی) را تکرار می کند.

کردار شناسے جدید: لورنزو تین برگن

کنار لورنز بنیان گذار کردار شناسے جدید است
و نیکو تین برگن به آرامے درسایه او کار کرد.

رویکرد روش شناسے
کردار شناسان براین باورند که تنها زمانے مے توانیم رفتار حیوانات را
درک کنیم که رفتار آنها را در موقعیت طبیعی **شان** مورد مطالعه قرار
دهیم، پس کردار شناسان به **مشاهدات طبیعی** مے پردازند.

✓ رفتار غریزی

✓ نقش پذیری

ساختار نظریه های کردارشناسانه

کردارشناسی، مطالعه رفتار انسان و حیوان دریافت تکاملی آنهاست.

نظریه های کردارشناسی

نظریه تکامل داروین

نظریه لورنز و تین برگر

نظریه بالبی

نظریه اینزورث

نظریه اجتماعی فرهنگی ویگوتسکی

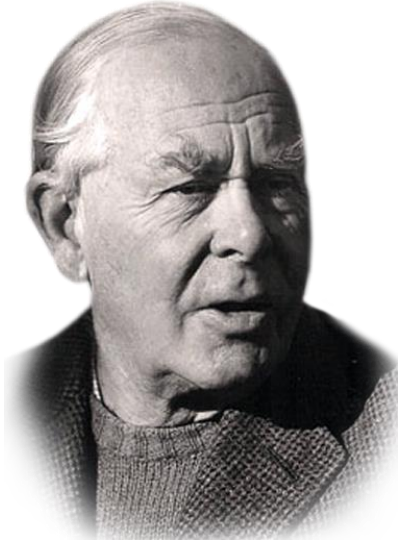
نظریه بازتابشناسی تحولی لئون تیوف

نظریه سیستم های بوم شناختی

دکتر ساجد یاقوب زهادر
SAJED. Y AGHOOBNEZHAD

نظریہ بالبی و اینزورث درباره دل بستگی

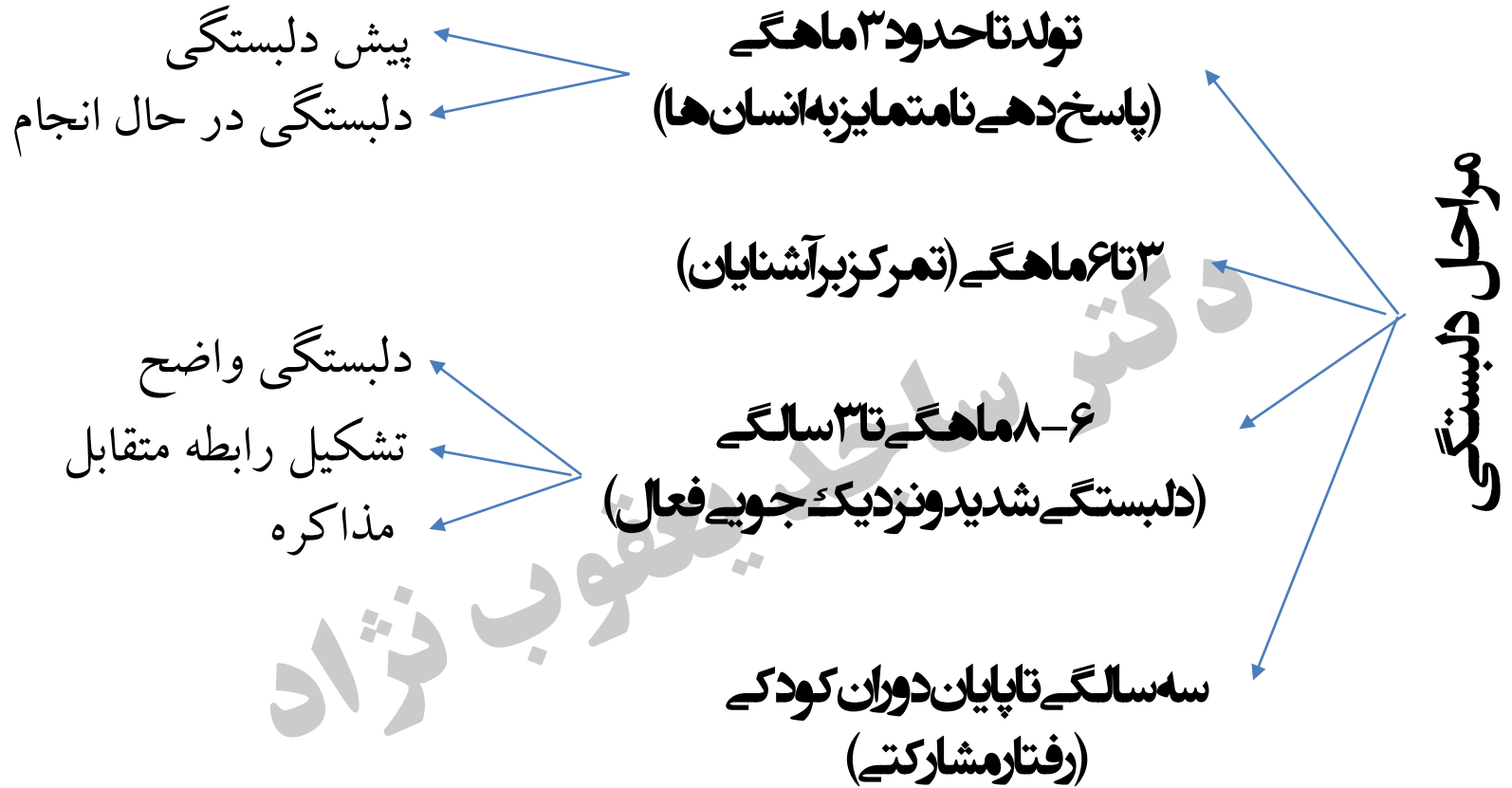
جان بالبی اولین کسے بود کہ در خصوص اثرات بالقوه جدایی از والدین هشدار داد.

بالبی معتقد بود، رفتار انسان راتنها از طریق بررسے محیط انطباقے آن یعنی محیطے کہ رفتار در آن تکامل یافته مے توانیم درک کنیم.

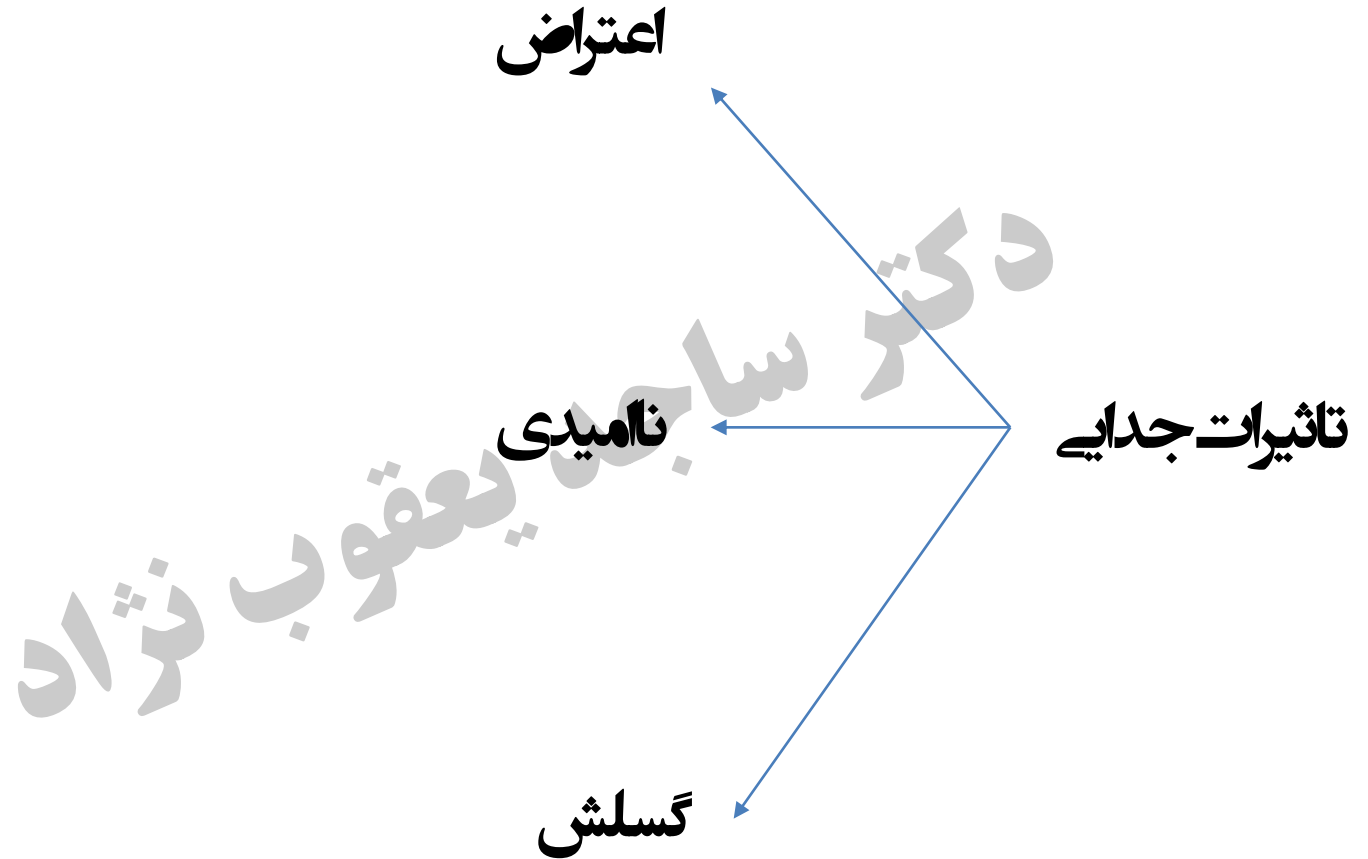
ساجد یعقوب نژاد

مراحل دلبستگی

تأثيرات جدایی

دکتر ساجد یعقوب نژاد

اینزورت

دل بسته ایمن: هنگام بازگشت مادر به اتاق کودکان با او تعامل می کنند.

الگوهای دل بستگی ← **دل بسته نایمن اجتنابی:** به هنگام برگشت مادر از تعامل با او پرهیز می کنند.

دل بسته نایمن دوسوگرا: هنگام بازگشت مادر در برابر او به مقاومت دست می زنند

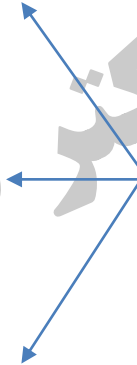
عامل های تکوین رفتار دلبستگی

الف) پاسخ دهنده مراقب به کودک عامل اصلی.

ب) خلق و خوی فطری کودک.

ج) الگوهای دلبستگی منعکس کننده تعامل بین خلق و خوی کودک و پاسخ دهنده والدین.

عامل های تکوین
رفتار دلبستگی

ساختار نظریه های کردارشناسانه

کردارشناسی، مطالعه رفتار انسان و حیوان دریافت تکاملی آنهاست.

نظریه های کردارشناسی

نظریه تکامل داروین

نظریه لورنز و تین برگر

نظریه بالبی

نظریه اینزورث

نظریه اجتماعی فرهنگی ویگوتسکی

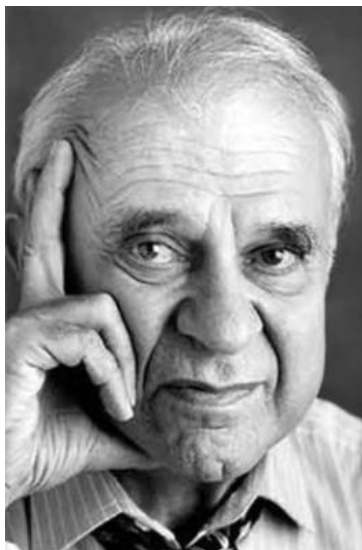
نظریه بازتابشناسی تحولی لئون تیوف

نظریه سیستم های بوم شناختی

دکتر ساجد یعقوب زوهر
SAJED. Y AGHOOBNEZHAD

نظریه بازتابشناسی تحولی لئون تیوف

تعیین ویژگیهای روانشناخته شخصیت کودک در مراحل
گوناگون تحول در اس نظام تیوف مطرح می‌شود.

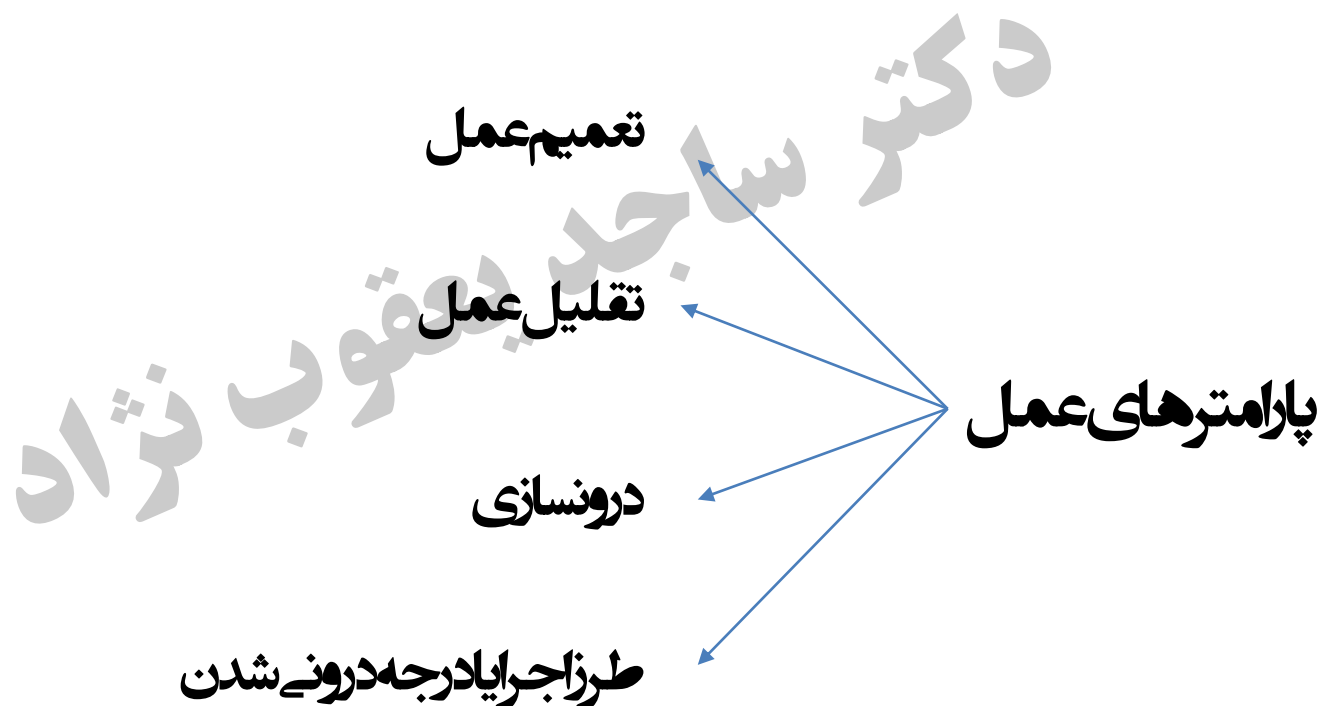
از نظر تیوف، زندگی کودک یا مجموعه فعالیت‌های وی، فقط حاصل جمع انواع فعالیت‌ها نیست. پاره‌ای از فعالیت‌ها نقش اساسی در تحول دارند و پاره‌ای دیگر دارای نقشی ثانوی هستند.

در نتیجه تحول روانی به مجموعه فعالیت‌ها وابسته نبوده، بلکه به فعالیت مسلط یا فعالیت غالب وابسته است.

از نظر لئون تیوف فعالیت مسلط است که دارای ویژگیهای زیر است:

۱. نخست فعالیت است که **شکل خاص فعالیت کودک** را معین کرده و ریختهای مختلف فعالیتها در پهنه آن از یکدیگر متمایز میشوند.
۲. در دوره بعد، فعالیت مسلط فعالیت است که **در چهارچوب آن فرایندهای روانی خاص کودک شکل گرفته** و بازسازی شود. مثلاً در تحصیل، فرایندهای استدلال انتزاعی کودک شکل میگیرند.
۳. فعالیت مسلط فعالیت است که **تغییرات روانشناختی بنیادی** شخصیت کودک در دوره معین از تحول به آن وابسته است.

❖ مفهوم یادگیری از نگاه لئون تیلف

نظریه سیستم های بوم شناختی

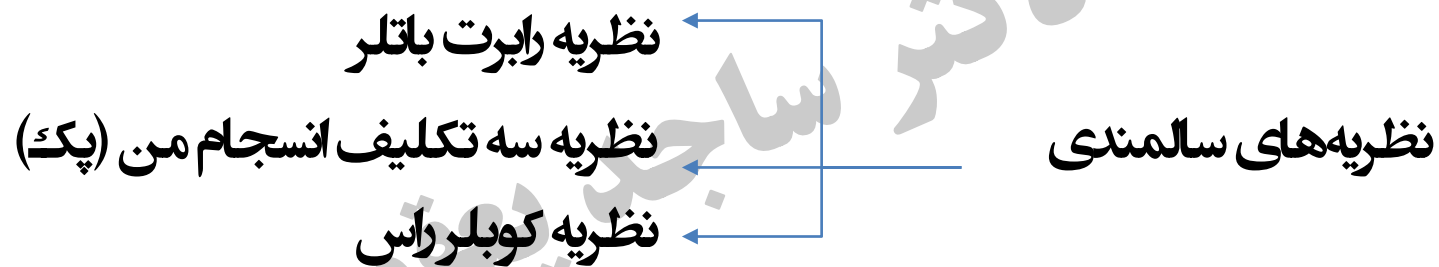
نظریه سیستم های بوم شناخته شخص را به صورتی در نظر میگیرد که در یک سیستم پیچیده روابط رشد میکند و چندین سطح از محیط اطراف بر او تأثیر میگذارند.

از آنجایی که آمادگیهای زیسته کودک برای شکل دادن به رشد بر نیروهای محیطی اثر میگذارد، برنر اخیراً دیدگاه خود را به صورت **الگوی زیست بوم شناخته** توصیف کرد.

- ✓ ریزسیستم
- ✓ میان سیستم
- ✓ برون سیستم
- ✓ کلان سیستم
- ✓ سیستم پویا
- ✓ سیستم زمانه

ساجد یعقوب نزهادر

ساختار نظریه های سالمندی

نظریہ سہ تکلیف انسجام من (پک)

✓ تمایز من در برابر دل مشغولے بہ کار-نقش.

✓ استعلائی بدن در برابر دل مشغولے بہ بدن.

✓ استعلائی من در برابر دل مشغولے بہ من.

ساجد یعقوب نژاد

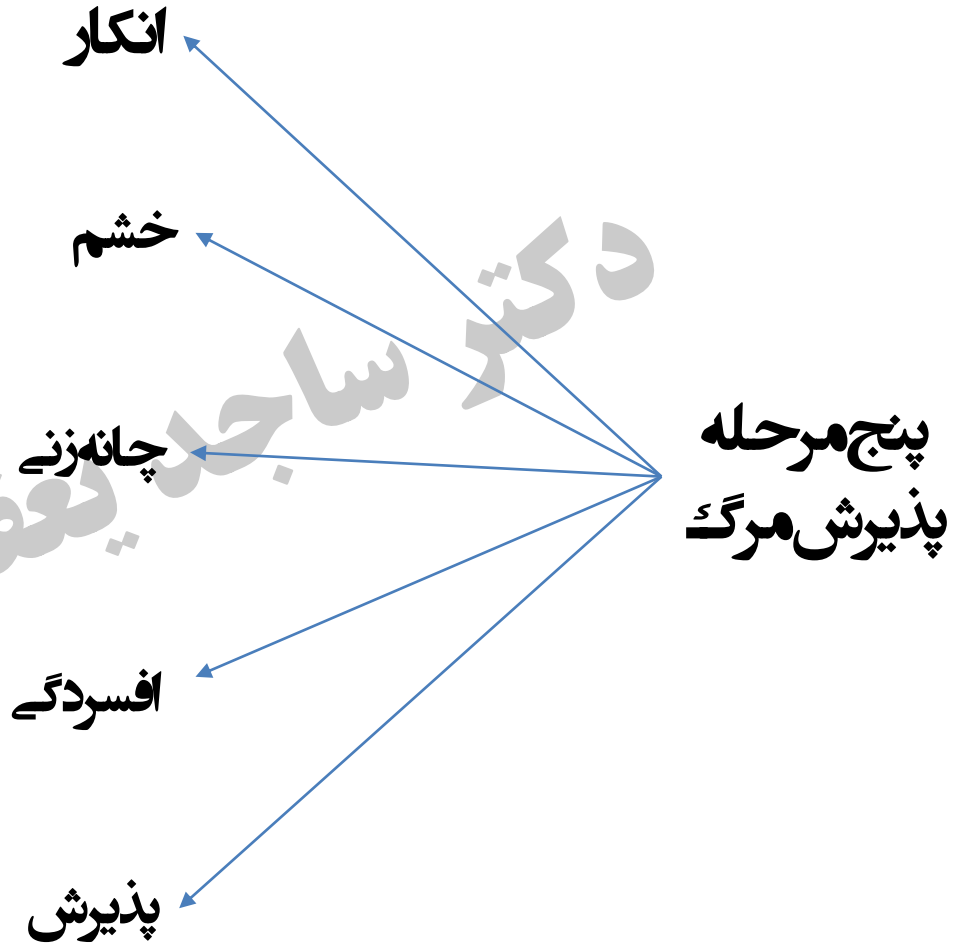
نظریه رابرت باتلر در یادآوری گذشته‌ها و مرور زندگی

- یادآوری گذشته**
- الف) دیگران از آنها می‌خواهند که این کار را انجام دهند.
 - ب) نیازهای اجتماعی خود را مانند برقراری روابط دوستی و تایید شان توسط دیگران برآورده می‌سازد.
 - ج) اغلب هنگام انتقال زندگی روی می‌دهد.

عناصر تشکیل دهنده انسجام من

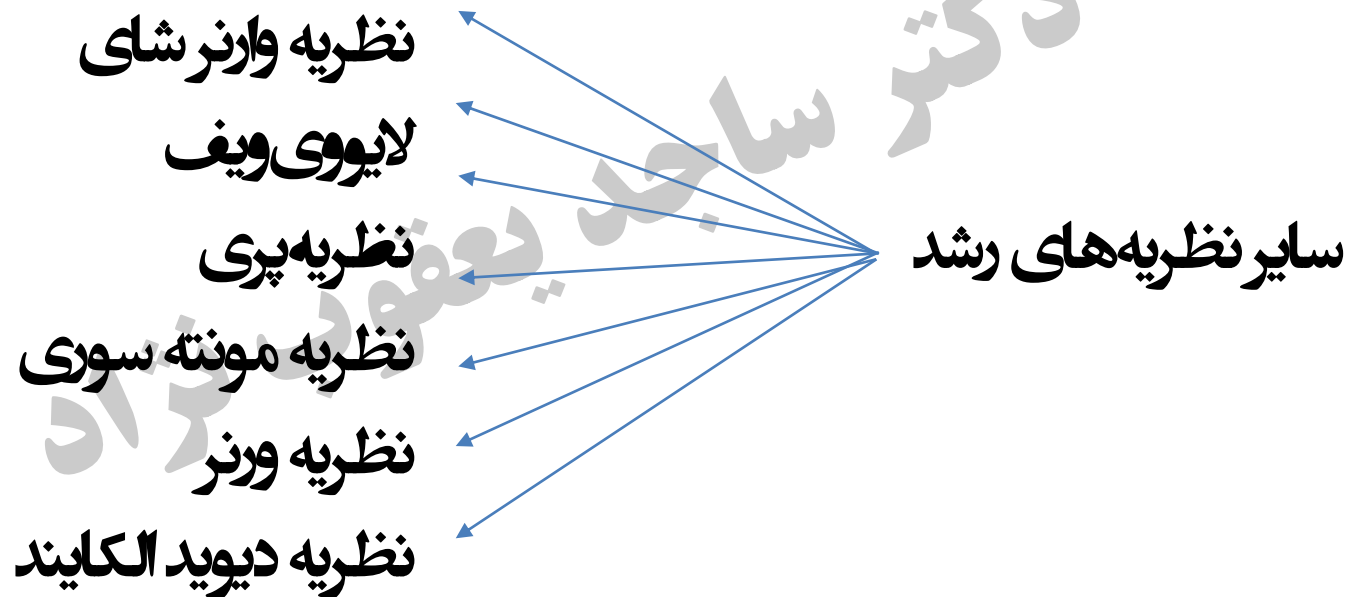
دکتر ساجد یعقوب نژاد

نظریه کوپلر راس در خصوص انتظار مرگ

دکتر ساجد یعقوب نژاد

سایر نظریات

نظریه شای و مراحل توالی ذهنی

به اعتقاد شای، توانایی‌های شناخته‌انسان به سخته از مرحله‌ی
عملیات صوری فراتر می‌روند، اما به هر حال وقت‌افراد به بزرگسالی می‌رسند
موقعیت‌هایی که در آن‌ها فکر کنند بیشتر می‌شوند.

دکتر ساجد یعقوب نژاد

مراحل فعالیت ذهنی و انرشای

مرحله‌ی فراگیری (کودک و نوجوان)
تولد تا ۱۸ سالگی

مرحله‌ی دستیابی (اوایل بزرگسالی)
۱۸ تا ۳۵ سالگی

مرحله‌ی مسئولیت (میان‌سالی)
۳۵ تا ۵۰ سالگی

مرحله‌ی ادغام مجدد (اواخر بزرگسالی)
۵۰ تا ۷۰ سالگی

مراحل فعالیت ذهنی
از نظر و انرشای

نظریه لایووی ویف: نظریه خبرگی هیجان

✓ از نظر لایووی ویف، نوجوان به فرد امکان می‌دهد که دردنیای احتمالات عمل کند، اما بزرگسال به **مسائل عمل گرایانه** رابه همراه دارد.

✓ از نوجوان تا میانساله افراد از نظر پیچیدگی شناخته - عاطفه (آگاه از احساس های مثبت و منفی و هماهنگ کردن آن ها در ساختاری پیچیده و منظم) پیشرفت می کنند.

✓ پیچیدگی شناخته - عاطفه آگاه فرد را در مورد دیدگاه ها و انگیزه های خودش و دیگران بالا می برد.

نظریه شناخت معرفتی پری

✓ دانشجویان جوانتر نوع تفکر دوگانه نگردارند.

✓ دانشجویان مسن تر به سمت تفکر نسبیست گرا گرایش دارند.

دکتر ساجد یعقوب نژاد

نظریه مונته سوری

دوره حساس نظم

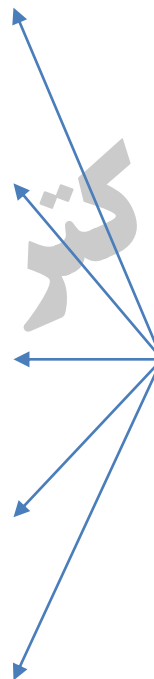
دوره حساس توجه به جزئیات

دوره حساس استفاده از دست‌ها

دوره حساس راه رفتن

دوره حساس زبان آموزی

دوره‌های حساس

دکتر ساجد یعقوب نژاد

نظریہ ورنر

دیدگاه ورنر در رشد

اصل اوروتوژنیک
افتراق
یکپارچگی سلسله مراتبی

افتراق خود از شے

رشد غایت گرا

میکروژنر

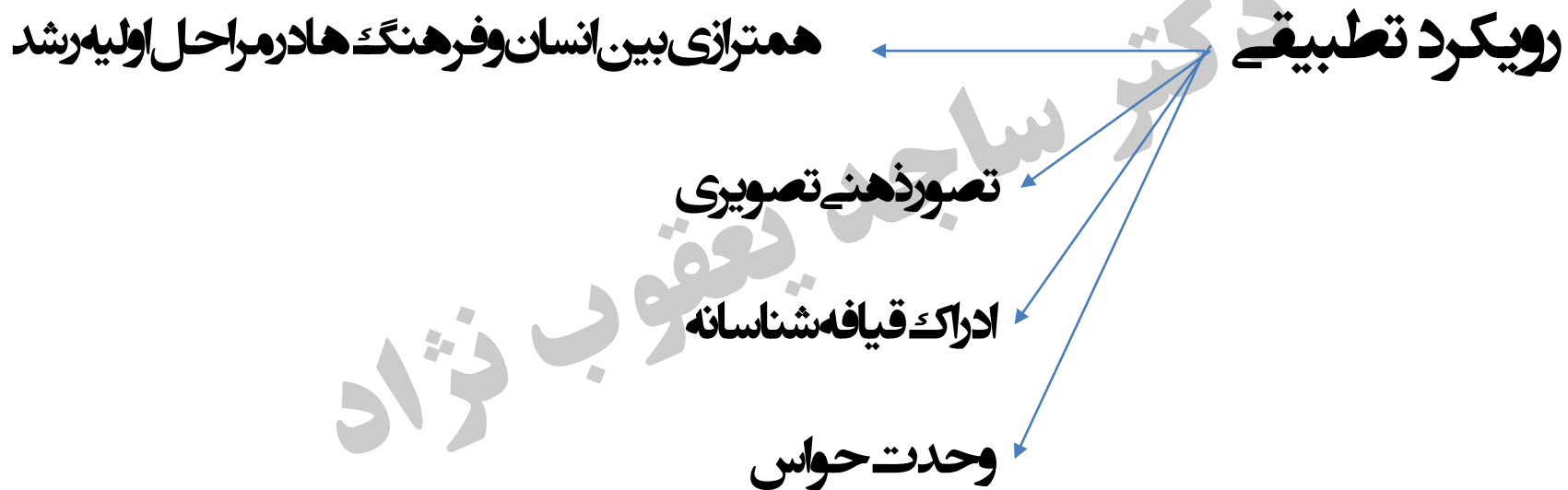
برگشت به سطوح اولیه

ساجد یعقوب نژاد

SAJED. Y AGHOOBNEZHAD

جہت گیری و توجیہ ارگانیسہ

تشکیل نمادها: دیدگاه ارگانیسہ

نظریہ ورنر

طبیعت چند خطے

موضوع عدم تداوم

پدیدار شناسی

موضوعات نظری
دیدگاه ورنر

دکتر ساجد یعقوب نژاد

نظریہ دیوید الکايند

انتقاد از افراد صاحب قدرت

تمایل به مجادله

توجه به خود

خود محوری

بالا تصمیم

دوگانگے در فکر و عمل

دکتر ساجد یعقوب نژاد

نظریات رشد زبان

نظریه رشد زبان چامسکی

دریافت قابل توجه قواعد به وسیله کودکان

چامسکی نشان داده است که قواعد تغییر جمله ها، بسیار پیچیده هستند و بنابراین تسلط یافتن آرام و عادی کودکان بر این زمینه بسیار قابل توجه است.

فرضیه درونزاد بودن

تسلط زبان شناختی کودکان عادی، مستحکم تر از آن است که آن را ناشی از داده های محیطی بدانیم. کودکان فقط سخنان محدودی را در محیط می شنوند که اکثر آنها نیز ساختار ضعیفی دارند، اما آنها به سرعت و به صورتی هماهنگ، نظامی پیچیده از قواعد را برای ایجاد تعداد نا محدودی از جمله ها در خود به وجود می آورند.